

Justitieutskottets betänkande 2024/25:JuU1

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2025 inom utgiftsområde 4, som uppgår till ca 86,8 miljarder kronor. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om bemyndigande om ekonomiska åtaganden.

I betänkandet finns fyra särskilda yttranden (S, V, C, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2024/25:1 inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet.

Nio yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	6
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 4	6
Redovisade tillkännagivanden	21
Statens budget inom utgiftsområde 4	22
Särskilda yttranden	42
1. Statens budget inom utgiftsområde 4 (S)	42
2. Statens budget inom utgiftsområde 4 (V)	44
3. Statens budget inom utgiftsområde 4 (C)	46
4. Statens budget inom utgiftsområde 4 (MP)	47
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	51
Propositionen	51
Motioner från allmänna motionstiden 2024/25	51
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	53
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden	54

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Statens budget inom utgiftsområde 4

a) Anslagen för 2025

Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 4 enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2024/25:1 utgiftsområde 4 punkt 1 och avslår motionerna

2024/25:1904 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 8,

2024/25:1929 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 1,

2024/25:1940 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),

2024/25:2161 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C),

2024/25:3060 av Rasmus Ling m.fl. (MP) och

2024/25:3111 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkandena 1, 34, 67 och 111.

b) Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst det belopp och inom den tidsperiod som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2024/25:1 utgiftsområde 4 punkt 2.

Stockholm den 28 november 2024

På justitieutskottets vägnar

Richard Jomshof

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Richard Jomshof (SD), Teresa Carvalho (S)*, Mikael Damsgaard (M), Annika Strandhäll (S)*, Adam Marttinen (SD), Petter Löberg (S)*, Charlotte Nordström (M), Anna Wallentheim (S)*, Katja Nyberg (SD), Fredrik Kärrholm (M), Torsten Elofsson (KD), Ulrika Liljeberg (C)*, Pontus Andersson Garpvall (SD), Martin Melin (L), Lars Isacson (S)*, Lotta Johnsson Fornarve (V)* och Ulrika Westerlund (MP)*.

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2024/25:1 i de delar som gäller utgiftsområde 4 Rättsväsendet och nio motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2024/25. Propositionen innehåller förslag om anslag för 2025 och förslag om bemyndigande för regeringen att under 2025 ingå vissa ekonomiska åtaganden. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och motionsförslagen finns i bilaga 1.

I bilaga 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2025 och beställningsbemyndigande samt de avvikelser från dessa som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet föreslår i sina respektive budgetmotioner.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen har bifallit regeringens förslag och bestämt utgiftsramen för 2025 för utgiftsområde 4 Rättsväsendet till 86 791 679 000 kronor (prop. 2024/25:1, bet. 2024/25:FiU1, rskr. 2024/25:49). I detta betänkande föreslår justitieutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom ett enda beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 4 i budgetpropositionen. Genomgången är ett

underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att målet för utgiftsområdet och regeringens resultatredovisning behandlas först. Vidare tar utskottet upp de tillkännagivanden som redovisas i budgetpropositionen inom utgiftsområde 4. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 4.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 4

Propositionen

Utgiftsområdets omfattning

Huvuddelen av resurserna inom utgiftsområdet avser kriminalpolitiskt inriktad verksamhet. Verksamheten syftar till att öka tryggheten, upprätthålla allmän ordning och säkerhet, förebygga brott, utreda brott, se till att den som begått brott lagförs, verkställa påföljder och rättsliga anspråk och ge stöd till dem som drabbats av brott. I övrigt är rättsväsendets verksamhet inriktad på att avgöra rättsliga tvister mellan enskilda och mellan enskilda och det allmänna samt att handlägga olika typer av ärenden.

Mål för utgiftsområdet

Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och att öka människors trygghet. Målet för rättsväsendet är den enskildes rättssäkerhet och rättstrygghet. Rättssäkerhet innebär att rättsskipning och annan myndighetsutövning ska vara förutsebar och enhetlig samt bedrivs med hög kvalitet. Med rättstrygghet avses att enskilda personer och andra rättssubjekt ska vara skyddade mot brottsliga angrepp på liv, hälsa, frihet, integritet och egendom.

Målen är beslutade av riksdagen (prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:JuU1, rskr. 1997/98:87).

Regeringens arbete ska även främja målen om jämställda, fredliga och inkluderande samhällen i linje med Agenda 2030.

Resultatindikatorer

För att bedöma om målet för kriminalpolitiken uppfylls används följande indikatorer:

- upplevelse av trygghet enligt Nationella trygghetsundersökningen
- antal anmälda brott inom olika brottskategorier
- självrapporterad utsatthet för brott enligt Nationella trygghetsundersökningen
- antalet konstaterade fall av dödligt våld, varav antal med skjutvapen.

Rättsväsendets mål, den enskildes rättssäkerhet och rättstrygghet, rör komplexa begrepp som är svåra att fånga i enskilda indikatorer. Såväl rättssäkerheten som rättstryggheten förutsätter dock ett välutvecklat och väl fungerande rättsväsende, vilket kan belysas med information som mäter kvaliteten och effektiviteten i rättsväsendet. Sådan information redovisas också i resultatredovisningen.

En viktig del av rättsväsendets resultat är att följa upp hur de brott som anmäls hanteras av rättsväsendets myndigheter. Sådan information, tillsammans med information om brottsförebyggande arbete och stöd till brottsoffer, redovisas också.

Rättssäkerheten och rättstryggheten är beroende av människors förtroende för rättsväsendet. Förtroendet är en viktig förutsättning för att människor ska anmäla brott, delta i brottsutredningar och ställa upp som vittnen. Förtroendet för rättsväsendet mäts genom Nationella trygghetsundersökningen.

Nationella trygghetsundersökningen är en frågeundersökning som sedan 2006 genomförs årligen av Brottsförebyggande rådet (Brå). Undersökningen riktar frågor om utsatthet för brott, upplevelse av trygghet samt förtroende för och erfarenheter av rättsväsendet till ett slumpmässigt urval av personer mellan 16 och 84 år i befolkningen. År 2017 reviderades undersökningens metod, flera nya brottstyper infördes och urvalet utökades från 20 000 till 200 000 personer.

Resultatredovisning

Upplevd trygghet

En majoritet av befolkningen uppger att de är trygga, men sedan 2016 har nivåerna av otrygghet varit något högre än åren dessförinnan. År 2023 uppgav 26 procent av befolkningen att de var otrygga vid utevistelse sent på kvällen, vilket i princip är oförändrat jämfört med 2022. Generellt sett upplever kvinnor betydligt större otrygghet än män. Otryggheten i samhället är ojämnt fördelad även på andra sätt. Exempelvis visar resultaten att andelen otrygga är högre i de yngsta och äldsta åldersgrupperna jämfört med personer i medelåldern. Även faktorer som utbildningsnivå, familjetyp och bostadstyp påverkar otryggheten och oron över brottsligheten.

Ökning av anmälda brott, i synnerhet bedrägeribrott

År 2023 anmäldes ca 1,51 miljoner brott, vilket är en ökning med ca 64 000 brott eller 4,4 procent jämfört med 2022. Efter att ha ökat från mitten av 00-talet fram till 2020 minskade antalet anmälda brott under 2021 och 2022. Förändringar av antalet anmälda brott över tid behöver inte betyda att det begås fler eller färre faktiska brott, men det ger en bild av vilka volymer som rättsväsendet har att hantera.

De anmälda tillgreppsbrotten (stöld, rån m.m.) utgör en antalsmässigt stor del av samtliga anmälda brott – ca 381 000 av totalt 1,51 miljoner anmälda brott 2023, vilket motsvarar 25 procent. Med undantag för 2022, då tillgreppsbrotten ökade marginellt, har antalet anmälda tillgreppsbrott minskat kontinuerligt under en längre tid. År 2023 minskade antalet anmälda tillgreppsbrott med 3 procent jämfört med 2022, och i ett tioårsperspektiv har de minskat med 29 procent. Personrån mot unga ökade kraftigt mellan 2016 och 2019 men minskade därefter påtagligt tre år i rad. Under 2023 anmäldes 1 452 personrån

mot unga, vilket motsvarar en ökning med 2 procent jämfört med 2022. Personrån mot vuxna har minskat kontinuerligt sedan 2019.

Utvecklingen av antalet anmälda brott över tid har i hög grad påverkats av att antalet anmälda bedrägerier har ökat kraftigt. Ökningen av anmälda bedrägeribrott beror enligt Brå sannolikt i hög grad på ökad internetanvändning i samhället och den tekniska utvecklingen, som bidrar till nya metoder och möjligheter att begå bedrägeribrott. Antalet anmälda bedrägerier ökade stadigt mellan 2006 och 2018, men minskade därefter 2019–2021. Under 2022 var antalet anmälda bedrägeribrott oförändrat jämfört med 2021 (ca 195 900 brott). Under 2023 ökade antalet anmälda bedrägeribrott återigen, med 22 procent jämfört med 2022. Ökningen beror främst på en ökning av anmälda kortbedrägerier, som utgör en stor del av det totala antalet anmälda bedrägerier (103 330 brott, vilket motsvarar 43 procent).

De anmälda sexualbrotten minskade under 2023 med 378 brott, motsvarande 1,5 procent, jämfört med 2022. Det är andra året som anmälningarna sjunker efter att ha ökat kontinuerligt mellan 2016 och 2021. Minskningen 2023 avsåg främst sexuellt ofredande (–6 procent), men även antalet anmälda våldtäkter mot barn under 15 år minskade (–14 procent). Antalet anmälda våldtäkter mot kvinna 18 år eller äldre ökade med 7 procent. Sett ur ett längre tidsperspektiv har emellertid antalet anmälda sexualbrott ökat kraftigt. Exempelvis anmäldes 54 procent fler våldtäkter mot vuxna 2023 än 2014. Av de anmälda våldtäkterna mot vuxna avsåg 95 procent våldtäkt mot kvinnor. Samtidigt är den faktiska utvecklingen av sexualbrotten svårbedömd. Enligt Brå (2017:5, 2019:5 och 2020:6) kan ökningen av anmälda sexualbrott delvis förklaras av en ökad uppmärksamhet kring sexualbrott, som sannolikt har resulterat i en högre anmälningsbenägenhet. Ökad tillgång till internet och smarta mobiltelefoner kan enligt Brå i viss mån även ha bidragit till att öka förutsättningarna för förövare att begå vissa typer av sexualbrott. Över tid har antalet anmälda våldtäkter också påverkats av lagändringar (2005, 2013 och 2018) som innebär att våldtäktsbegreppet har utvidgats.

Antalet anmälda fall av misshandel ökade med 3 procent jämfört med 2022. Antalet anmälda misshandelsbrott mot kvinnor eller flickor ökade med 4 procent och uppgick till ca 40 300 brott. Misshandelsbrott mot män eller pojkar ökade med 2 procent och uppgick till ca 46 100 brott. De senaste tio åren har antalet anmälda misshandelsbrott varierat mellan drygt 80 000 och drygt 88 000 anmälda brott utan någon tydlig trend.

Självrapporterad utsatthet för egendomsbrott mot hushåll fortsätter minska medan utsattheten för brott mot person ökade något

Nationella trygghetsundersökningen (NTU) omfattar självrapporterad utsatthet för tretton vanliga brottstyper som drabbar enskilda personer och hushåll. I NTU 2023, som avser utsatthet för brott under 2022, uppgav 20,1 procent av de svarande att de utsatts för något brott mot enskild person. Det är något högre än 2021, då andelen var 19,5 procent. Det är dock bland den lägsta andelen som uppmätts sedan den sammanslagna kategorin brott mot enskild person

började mätas i sin nuvarande sammansättning 2017 (gällande utsatthet 2016). Bland kvinnor är det 21,1 procent som uppger att de utsattes för brott mot enskild person under 2022 jämfört med 20,2 procent 2021, medan motsvarande andelar för män är 19,0 procent 2022 och 18,7 procent 2021.

I undersökningen är utsattheten störst för hot, följt av försäljningsbedrägeri och trakasserier. Utsattheten skiljer sig åt mellan kvinnor och män. Män uppger i större utsträckning än kvinnor att de har utsatts för misshandel, personrån, hot, bedrägerier och nätkränkning, medan en betydligt större andel kvinnor än män uppger att de har utsatts för sexualbrott och trakasserier.

NTU mäter också egendomsbrott mot hushåll. Dessa har minskat sedan mätningarna startade 2006, vilket beror på att de fordonsrelaterade brotten har blivit färre över tid. Andelen utsatta för egendomsbrott minskade från 13,1 till 12,7 procent mellan 2021 och 2022.

Förtroendet för rättsväsendet minskade under 2023 jämfört med 2022

Efter att ha ökat under flera år minskade förtroendet för rättsväsendet 2023 jämfört med året innan. År 2023 uppgav 49 procent att de hade ganska eller mycket stort förtroende för rättsväsendet som helhet. Motsvarande andel 2022 var 53 procent.

Dödligt våld ökade något under 2023 jämfört med 2022

År 2023 konstaterades enligt Brås officiella kriminalstatistik totalt 121 fall av dödligt våld, varav 33 fall mot flickor eller kvinnor och 88 fall mot pojkar eller män. Det är 5 fall fler än under 2022. Statistiken över dödligt våld har tagits fram sedan 2002. Efter en period av stora svängningar sjönk antalet fall av dödligt våld fram till 2012, för att därefter öka och stabilisera sig på en högre nivå fr.o.m. 2015 och framåt. Över tid har vissa typer av dödligt våld minskat, medan andra har ökat. Det som framför allt har drivit på den totala ökningen är det dödliga skjutvapenvåldet, som mellan 2011 och 2023 mer än trefaldigats från 17 till 53 fall. Samtidigt visar olika studier sammantaget att det dödliga våldet mot barn och unga samt alkoholrelaterat dödligt våld minskat sedan 1990, även om dödligt våld mot tonårspojkar och det alkoholrelaterade dödliga våldet har ökat de senaste åren (Brå 2024:6). Även det dödliga våldet mot kvinnor har minskat under de senaste decennierna. Särskilt tydligt är detta i förhållande till befolkningsutvecklingen. År 2023 ökade dock antalet konstaterade fall av dödligt våld mot kvinnor med 10 fall jämfört med 2022, till 33 fall. Även det dödliga våldet mot barn ökade. Enligt Brås pressmeddelande i samband med publiceringen av rapporten är ökningarna till viss del ett resultat av konflikter i kriminella miljöer där även minderåriga och kvinnor drabbas. Antalet konstaterade fall av dödligt våld mot kvinnor där offer och förövare var eller hade varit närstående genom en parrelation var oförändrat jämfört med 2022 (10 fall). Under den senare delen av 00-talet skedde en tydlig minskning av dödligt partnervåld mot kvinnor och flickor både i absoluta tal och i relation till befolkningsstorleken (Brå 2024:6) och nivån i dag är lägre än under 1990-talet och början av 00-talet.

Från och med 2023 redovisar Brå även konstaterade fall av dödligt knivvåld. Uppgiften redovisas retroaktivt fr.o.m. 2019. Under perioden 2019 till 2023 varierade antalet konstaterade fall av dödligt våld med kniv mellan 35 och 52 fall per år, utan någon tydlig trend. År 2023 konstaterades 41 fall av dödligt våld med kniv, varav 28 fall avsåg män och 13 fall kvinnor.

Dödligt skjutvapenvåld minskade under 2023 men är kvar på höga nivåer

Antalet fall av dödligt skjutvapenvåld, där gärningspersonen vanligen är del av eller har koppling till kriminella nätverk, har under en längre tid ökat kraftigt. För perioden 2014–2017 låg Sverige tvåa efter Kroatien bland 22 studerade länder i Europa vad gäller dödligt skjutvapenvåld per capita (Brå 2021:8). År 2022 nåddes en ny högstanivå med 63 fall av dödligt skjutvapenvåld. Antalet fall minskade 2023 till 53 men är fortsatt på höga nivåer. Även antalet skjutningar minskade 2023 jämfört med 2022, från 391 till 363, men är högre än 2021 då antalet uppgick till 344 (Polismyndigheten).

Under 2023 drabbade våldet kopplat till kriminella nätverk i högre grad än tidigare utomstående och anhöriga. Polismyndigheten klarade upp både fler skjutningar och fler skjutvapenmord än något tidigare år (Polismyndighetens årsredovisning 2023). En möjliggörande faktor bakom våldet är tillgången till skjutvapen, som inom de kriminella nätverken i Sverige bedöms vara god.

Antalet sprängningar uppgick till högsta noterade nivån men fler fall klarades upp

Antalet sprängningar uppgick under 2023 till den hittills högsta nivån som noterats, med väsentligt fler fullbordade sprängningar och fler anmälda fall av försök och förberedelser än tidigare år (Brå och Polismyndighetens årsredovisning 2023). Sprängningarna är enligt Polismyndigheten ofta avsedda att skapa rädsla och utgöra påtryckningar mot individer med kriminella kopplingar. Under 2023 förändrades mönstret delvis och sprängningarna syftade i högre grad till att döda eller skada personer. Sprängningarna riktades främst mot privatbostäder under tider på dygnet då de kan åsamka mycket skada. Polismyndigheten noterade också en skiftning i tillvägagångssätt under senhösten då mordbränder blev vanligare medan sprängningarna minskade.

Under 2023 anmäldes 392 fall av allmänfarlig ödeläggelse genom sprängning, varav 156 avsåg fullbordat brott. Det är en kraftig ökning jämfört med föregående år och de högsta nivåerna sedan officiell kriminalstatistik över dessa brott började publiceras (2018 för fullbordade och försöksbrott m.m. sammantaget och 2021 för fullbordade brott).

Komplexa brottsupplägg gör brotten svårupptäckta

Det grova våldet i form av skjutningar och sprängningar utgör den mest synliga delen av organiserad brottslighet, men det finns även en bakomliggande kriminell ekonomi (Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2022). Företag används för olika typer av brottsupplägg. Aktörerna inom organiserad brottslighet använder företag bl.a. för att få del av

statens och samhällets resurser. Andra brottsupplägg går ut på att undvika skatter och avgifter för att öka vinstmarginaler (Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2023).

Polismyndigheten ser också en koppling mellan t.ex. bedrägeribrotten och det dödliga skjutvapenvåldet i Sverige. De individer som har varit skäligen misstänkta för skjutvapenvåld och någon form av bedrägeribrott har vanligtvis varit misstänkta för penningtvätt och övriga bedrägerier (Polismyndighetens årsredovisning 2023).

Brå har haft i uppdrag att studera vad möjliggörare har för roll och funktion för brottslig verksamhet som begås av kriminella nätverk (Brå 2024:2). I studien definieras möjliggörare som en person som missbrukar sin anställning eller sitt uppdrag i kommunal, statlig eller privat sektor till förmån för kriminella nätverk. Studien visar att möjliggörare används för att bl.a. underlätta logistik i den kriminella verksamheten, skapa legitima fasader, få gynnsamma tillstånd och beslut och få tillgång till sekretessbelagd information.

Myndigheterna bedömer att det hos aktörer inom organiserad brottslighet finns en ökad medvetenhet om möjligheter till brottsupplägg kopplat till verksamhet inom vård och omsorg. Även verksamhet inom hem för vård eller boende (HVB) och skolverksamhet var föremål för myndighetsgemensamma insatser under 2023. Aktörer inom organiserad brottslighet har inflytande över vissa HVB-hem och vården där var heller inte godtagbar, vilket lett till återtagande av tillstånd i vissa fall. Även inom skol- och förskoleverksamhet verkar aktörer inom organiserad brottslighet, med fall där skolpeng har använts till privat konsumtion eller skickats utomlands (Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2023).

Fler barn och unga involveras i och utnyttjas av kriminella nätverk

Brå har haft i uppdrag att studera hur barn och unga involveras i och utnyttjas av kriminella nätverk (Brå 2023:13). Studien visar att det framför allt är barn som rekryterar andra barn till kriminella nätverk, typiskt sett en pojke i övre tonåren (15–20 år) som involverar ett något yngre barn (i åldern 12–15 år). Barn och unga rekryteras för uppgifter inom narkotikahandeln men får även förvara och transportera vapen, genomföra utpressningar, stölder och rån, vara delaktiga i bedrägerier samt utföra grova våldsdåd (däribland skjutningar). Även om merparten inblandade i grova våldsbrott är pojkar eller unga män så förekommer även flickor och unga kvinnor som aktiva i de kriminella miljöerna (Lägesbild över aktiva gängkriminella, Polismyndigheten). Unga flickor och kvinnor kan också utnyttjas av kriminella, t.ex. genom sexuell exploatering i syfte att reglera skulder (Jämställdhetsmyndigheten 2024:3).

Under 2023 var också allt fler gärningsmän och offer som var inblandade i det dödliga våldet mycket unga. Antalet fall av dödligt våld mot minderåriga var 17, vilket är en tydlig ökning jämfört med 8 fall 2022 (Konstaterade fall av dödligt våld 2023, Brå). Enligt Brås pressmeddelande är ökningen till viss del ett resultat av konflikter i kriminella miljöer där personer under 18 år

drabbas. Enligt Polismyndigheten ökade även antalet unga utförare av grovt våld under 2023 (Polismyndighetens årsredovisning 2023).

Höga belopp i höjning av skatt och utmäta tillgångar men lägre utfall av utdömda fängelseår inom satsningen mot organiserad brottslighet

Sedan 2009 samverkar tolv myndigheter på uppdrag av regeringen i en satsning mot organiserad brottslighet. Under 2023 var beloppen för Skatteverkets höjning av skatt, inklusive skattetillägg, liksom värdet på tillgångar som Kronofogdemyndigheten utmätte, de högsta som noterats under den tid som satsningen har pågått. Däremot var antalet fängelseår som utdömdes inom ramen för satsningen lägre än föregående år och uppgick 2023 till 461 års fängelseår. Antalet fällande domar i tingsrätt som gällde ekonomisk brottslighet var färre under 2023 jämfört med föregående år, detsamma gäller utdömda näringsförbud (Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2023).

Flödet i brottmålsprocessen

En viktig del i bedömningen av rättsväsendets resultat är att följa upp hur de brott som anmäls hanteras av rättsväsendets myndigheter.

Det finns tecken på att rättsväsendet i allt större utsträckning hanterar komplex brottslighet som är tidskrävande att utreda och lagföra. Exempelvis ökade under 2023 inflödet av ärenden till Polismyndigheten som gäller synnerligen resurskrävande brott såsom mord, dråp, mordförsök och sprängningar.

Under perioden 2009–2017 minskade antalet lagföringsbeslut varje år, för att därefter återigen öka 2018–2021 och minska något 2022. Under 2023 fattades 113 737 lagföringsbeslut, vilket är ca 3 200 fler beslut än 2022. Av samtliga lagföringsbeslut 2023 avsåg ca 18 procent kvinnor och 82 procent män, en fördelning som varit likartad de senaste tio åren.

Antalet sakprövade brottmål i tingsrätt och antalet fällande domslut i sådana mål följer en liknande utveckling. Efter att ha ökat tydligt mellan 2007 och 2010 minskade dessa fram t.o.m. 2016. Sedan 2017 ökar dock antalet domslut i tingsrätt igen. År 2023 ökade antalet domslut med ca 4 procent jämfört med 2022, till ca 80 000 domslut. Ökningen i antalet domslut utgjordes fram till början på 2010-talet huvudsakligen av enklare mål där påföljden bestämdes till böter. Under 2023 utgjordes dock ökningen av andra påföljder medan bötespåföljderna minskade.

Tydlig ökning av utdömda fängelseår och fortsatt ökad beläggning i Kriminalvården

Straffmassan, dvs. den totala utdömda fängelsetiden under ett kalenderår, minskade under andra halvan av 00-talet och början av 10-talet men ökade tydligt 2018–2023, särskilt under 2023. Ökningen beror både på en ökning av antalet fängelsedomar och en ökning av den genomsnittliga strafftiden.

Den ökning av medelbeläggnings i anstalt och häkte respektive medelantalet klienter i frivården som skett sedan 2018 fortsatte även under 2023. Mellan 2022 och 2023 var ökningen sammantaget 11 procent i anstalt och

håkte och även i frivården. Det är större än tidigare år. Medelbeläggningen har ökat i snabbare takt än vad Kriminalvården har kunnat möta med den pågående utbyggnaden. Under 2023 var den genomsnittliga beläggningsgraden i anstalt 98 procent. Myndigheten har hanterat det akuta behovet av platser med hjälp av framför allt ytterligare dubbelbeläggningar.

Mellan 2018 och 2023 har medelbeläggningen i anstalt och håkte ökat med ca 2 600 intagna, vilket är en ökning med 43 procent. Medelbeläggningen i anstalt har ökat kraftigare för kvinnor än för män. I frivården har medelantalet klienter ökat med ca 4 800 under samma period, vilket är en ökning med 49 procent. Utvecklingen i frivården förklaras även fortsättningsvis av fler villkorligt frigivna och ändrad lagstiftning som bl.a. innebär att fler står under övervakning längre tid än tidigare. Den ökade beläggningen i anstalt beror enligt Kriminalvården på både ett ökat inflöde av klienter och längre straff-tider.

Dömande verksamhet, exklusive migrationsmål och brottmål

Mål som inte utgör brottmål och migrationsmål, t.ex. tvistemål, skattemål, socialförsäkringsmål, mål enligt socialtjänstlagen och övriga mål, utgjorde under 2023 ca 70 procent av de inkomna målen i den dömande verksamheten totalt sett. Till skillnad från 2022, då dessa mål minskade, ökade de under 2023 till 327 060, vilket innebär en ökning med ca 4 procent.

När det gäller tvistemålen i tingsrätterna ökade de med 8 procent mellan 2022 och 2023. Enligt Domstolsverkets bedömning beror detta sannolikt på det försämrade ekonomiska läget i landet.

Hot mot Sveriges säkerhet

Det allvarliga säkerhetspolitiska läget inverkar på hotet från såväl främmande makt som våldsbejakande extremism och terrorism. Sveriges inre säkerhet påverkas i hög grad av vad som sker i andra länder. Säkerhetspolisen har sett säkerhetshotande aktiviteter inom alla myndighetens verksamhetsområden dvs. kontraspionage, säkerhetsskydd, personskydd samt kontraterrorism och författningsskydd.

Säkerhetspolisen bedömer att främmande makt agerar alltmer offensivt och att tröskeln för att agera har sänkts. Den säkerhetshotande verksamheten mot Sverige bedrivs brett. Det handlar om allt från anskaffning av teknik, cyberangrepp, attentatsplaner mot personer och kartläggning av oppositionella till påverkan mot svenskt beslutsfattande. Säkerhetspolisens hotreducerande åtgärder har inneburit en begränsning av främmande makts handlingsutrymme.

Det allvarliga säkerhetsläget ställer också krav på Sveriges motståndskraft. Säkerhetspolisen bedömer att medvetenheten om vikten av säkerhetsskydd ökar och allt fler verksamheter anmäler att de bedriver säkerhets känslig verksamhet. Samtidigt kvarstår utmaningar för många verksamhetsutövare i att åstadkomma ett adekvat säkerhetsskydd.

Sverige har under 2023 varit allt tydligare i fokus för aktörer inom våldsbejakande extremism, bl.a. till följd av skändningar av religiösa skrifter och påverkanskampanjen mot svensk socialtjänst. Till följd av den förändrade hotbilden höjde säkerhetspolischefen i augusti 2023 terrorhotnivån till ett högt hot. Säkerhetspolisens kontraterror- och författningsskyddsverksamhet har hanterat stora mängder information kring individer och grupper som på något sätt uttryckt avsikt att begå terrorrelaterad brottslighet eller författningshotande verksamhet och vidtagit en mängd hotreducerande åtgärder.

Enligt helårsbedömningen för 2024 från Nationellt centrum för terrorhotbedömning (NCT) måste det strategiska terrorhotet mot Sverige ses i ett brett perspektiv där både långsiktig påverkan och etablering av nya, mer subversiva, metoder som riskerar att underbygga sociala spänningar kan komma att verka polariserande och undergräva förtroendet för staten och samhällets institutioner. Desinformationskampanjerna som har riktats mot Sverige under 2023 har fått ett betydande genomslag bland vissa målgrupper och hotdrivande aktörer utomlands. Sammantaget har denna utveckling potential att bidra till ett mer mångfasetterat terrorhot.

Brottsförebyggande arbete

Lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete trädde i kraft den 1 juli 2023. Enligt lagen ska kommunerna ta fram en lägesbild över den lokala brottsligheten och utifrån lägesbilden ta fram en åtgärdsplan. Lägesbilden ska uppdateras och åtgärdsplanen följas upp minst vartannat år.

För att lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete ska genomföras effektivt och för att det lokala brottsförebyggande arbetet ska stärkas generellt, fick Brå och länsstyrelserna förra året i uppdrag att utveckla ett mer behovsanpassat och praktiktäna stöd till kommunerna (Ju2023/00472, Ju2023/00475).

Lokal polisnärvaro är en förutsättning för att polisen ska kunna arbeta brottsförebyggande. Antalet polisanställda fortsatte att öka under 2023, vilket har bidragit till en ökad polisiär närvaro i lokalsamhället.

Polismyndigheten bedömer att myndighetens brottsförebyggande arbete har fått stå tillbaka till förmån för annan verksamhet under 2023. Det främsta skälet uppges vara Polismyndighetens arbete med den händelsestyrda verksamheten, i synnerhet kraftsamlingen mot den grova brottsligheten som har medfört att personella resurser, vars uppdrag är att arbeta primärt brottsförebyggande, har tagits i anspråk för annat.

Arbete pågår med att genomföra Polismyndighetens strategi för det brottsförebyggande arbetet. Strategin syftar till att ge anställda vid Polismyndigheten en gemensam övergripande inriktning för det brottsförebyggande arbetet och dess effekter. En analysfunktion håller på att inrättas inom myndigheten i syfte att stärka det brottsförebyggande arbetet och det pågår även arbete med att ta fram en nationell mål- och uppföljningsmodell för arbetet.

Polismyndigheten har också arbetat brottsförebyggande mot bedrägerier, exempelvis genom samverkan med bankerna och Finansinspektionen.

De senaste åren har Ekobrottsmyndigheten lagt större vikt vid sitt brottsförebyggande uppdrag. Målsättningen är att det brottsförebyggande perspektivet ska genomsyra hela verksamheten. Genom kunskaphöjande insatser och stöd för att identifiera sårbarheter i systemen bidrar Ekobrottsmyndigheten till utvecklingen av åtgärder som försvårar och förhindrar brott. Myndigheten har under året förstärkt arbetet med att förebygga brottslighet inom olika delar av välfärdssektorn. Ekobrottsmyndigheten har bidragit med kunskap om den organiserade brottslighetens inträde i vårdsektorn dels till den myndighetsgemensamma lägesbilden, dels i flera mediala sammanhang, vilket har gett frågan ett stort genomslag såväl inom landet som internationellt.

Stöd och skydd till brottsoffer

Brottsoffermyndigheten har tillsammans med Domstolsverket i uppdrag att verka för att det ska finnas tillgång till vittnesstöd i samtliga tingsrätter och hovrätter. Domstolsverkets arbete med att stötta domstolarna inom vittnesstödsverksamheten fortgick under året, bl.a. genom metodstöd för samverkan med lokala vittnesstödsorganisationer och utbildningsinsatser.

Polismyndigheten har under 2023 fortsatt att arbeta med att förbättra informationen till brottsutsatta. Polismyndigheten har också utvecklat arbetet med att förbättra skyddet av barn under 18 år som riskerar att dras in i grov kriminalitet och utsätts för våld kopplat till konflikter mellan olika kriminella nätverk eller grupperingar. Syftet med arbetet är att risker för fortsatt utsatthet för våld mot barn ska kunna identifieras effektivt samt att polisiära skyddsåtgärder anpassas till det enskilda barnets behov.

Brottsoffermyndighetens arbete med att sprida information om brottsoffers rättigheter, i synnerhet informationskampanjen om brottsskadeersättning gav resultat i form av en kraftig ökning av antalet inkomna ansökningar. Under 2023 utbetalades drygt 151 miljoner kronor i brottsskadeersättning, vilket är en ökning med ca 30 procent jämfört med 2022. En bidragande orsak till ökningen var de ändringar i skadeståndslagen som trädde i kraft den 1 juli 2022 och som först under andra halvåret 2023 fick ett tydligt genomslag i brottsskadeersättningen. Ändringarna har medfört närmast fördubblade ersättningsnivåer för kränkning.

Intäkterna från regressverksamheten, dvs. den verksamhet där staten kräver gärningspersonen på den brottsskadeersättning som Brottssoffermyndigheten i deras ställe har betalt till brottsoffret, uppgick till närmare 59 miljoner kronor, vilket är ca 18 procent högre än föregående år.

Under 2023 uppgick Brottssofferfondens intäkter till drygt 62 miljoner kronor, vilket är en ökning med ca 15 procent jämfört med föregående år.

Utvecklingen av rättsväsendets kostnader

År 2023 uppgick de totala kostnaderna för rättsväsendet till drygt 70 miljarder kronor. Det är en ökning med ca 7 miljarder kronor (11,6 procent) jämfört med 2022.

Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen bedömer att de övergripande målen för kriminalpolitiken och rättsväsendet bara delvis har uppnåtts. Brottslighetens omfattning är svår att beskriva på ett heltäckande sätt och den sammantagna brottsutvecklingen uppvisar två parallella trender som pekar åt olika håll: dels en negativ och mycket allvarlig utveckling vad gäller organiserad brottslighet, där det dödliga skjutvapenvåldet fortsätter att ligga på höga nivåer och fler barn och unga involveras i och utnyttjas av kriminella nätverk, dels syns samtidigt en positiv utveckling, bl.a. genom att den självrapporterade utsattheten för brott mot person och egendomsbrott har sjunkit över tid.

Brottsutvecklingen när det gäller organiserad brottslighet och det grova våldet har fortsatt att utmana Sverige. Antalet sprängningar har ökat kraftigt och det dödliga skjutvapenvåldet fortsätter att ligga på oacceptabla nivåer även om det minskade jämfört med rekordåret 2022. Samtidigt ökade antalet konstaterade fall av dödligt våld mot minderåriga, vilket enligt Brå till viss del är ett resultat av konflikter i kriminella miljöer. De kriminella nätverken påverkar rättsstaten och den offentliga förvaltningen genom bl.a. hot och infiltration och den bakomliggande brottsligheten som nätverken ägnar sig åt har utvecklats och blivit mer komplex. Under 2023 var också allt fler av de gärningsmän och offer som var inblandade i det dödliga våldet mycket unga, vilket är särskilt oroande.

Konflikter inom kriminella nätverk drabbar inte bara de inblandade själva, utan påverkar hela samhället. Det handlar inte enbart om risken för att drabbas av våldet utan också den otrygghet som närvaron av kriminaliteten skapar i det offentliga rummet. En dryg fjärdedel av befolkningen känner sig otrygg vid utevistelse sent på kvällen i det egna bostadsområdet. Regeringen ser allvarligt på detta och på att otryggheten fortsätter vara särskilt utbredd bland kvinnor och i områden med socioekonomiska utmaningar.

De senaste årens negativa utveckling när det gäller organiserad brottslighet och det grova, dödliga våldet kopplat till den, har inneburit betydande utmaningar för rättsväsendet. Regeringen konstaterar att vidtagna åtgärder inte varit tillräckliga för att vända utvecklingen.

Regeringen noterar de goda resultat som uppnåtts inom den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet under 2023, inte minst kopplat till administrativa åtgärder och insatser som stör och motverkar kriminalitet. Exempelvis har ett stort antal avregistreringar av företag gjorts tack vare myndighetsgemensamma insatser, vilket ytterligare bidrar i kampen mot aktörer i organiserad brottslighet som använder företagsfasader för att begå brott. Till stöd för det myndighetsgemensamma arbetet finns sedan februari 2024 regeringens nationella strategi mot organiserad brottslighet (skr. 2023/24:67), i vilken arbetet mot den kriminella ekonomin är en central del.

Positivt var dock att utsattheten för brott mot egendom i den senaste mätningen minskade inom samtliga brottstyper som omfattas av NTU och att andelen hushåll som utsatts för egendomsbrott 2022 var den lägsta sedan 2014.

Utsattheten för brott mot person ökade något 2022 men fortsätter att ligga på en av de lägsta nivåer som uppmätts sedan 2016.

Antalet ärenden som rättsväsendets myndigheter har att hantera ökade under 2023, samtidigt som det finns indikationer på att utredningarna av de särskilt resurskrävande brotten tar mer resurser i anspråk, även om redovisningen av resursåtgången behöver utvecklas vidare.

Polismyndigheten har tillförts resurser bl.a. för att till 2024 ha ökat antalet anställda med sammantaget 10 000 personer jämfört med hur många anställda som fanns vid ingången av 2016. Den ökning som skett innebär att myndigheten sedan utgången av mars 2024 har mer än 38 000 anställda, vilket ska jämföras med drygt 28 000 anställda vid ingången av 2016. Regeringen anser det vara av stor vikt att antalet redovisade ärenden från polis till åklagare och antalet personupplärade brott ökar, såväl sammantaget som sett till olika brottstyper, särskilt sett till de ökade resurser myndigheterna inom rättsväsendet har fått. Regeringen bedömer att målsättningen om ökat antal anställda har nåtts. Andelen poliser har dock minskat och uppgår till drygt 61 procent. Mot bakgrund av den över tid negativa resultatutvecklingen inom brottsutredningsverksamheten bedömer regeringen också att Polismyndighetens effektivitet måste öka för att uppnå önskade resultat.

Platsbristen i Kriminalvården är fortfarande påtaglig trots myndighetens åtgärder för att utöka platskapaciteten på såväl kort som lång sikt. Det långvariga höga beläggningssläget har inneburit en stor utmaning för myndigheten. Åtgärderna för att öka kapaciteten har varit nödvändiga, men de har inte fullt ut kunnat möta det faktiska behovet. Det visar på att arbetet som Kriminalvården har bedrivit för att utöka kapaciteten är mycket angeläget.

Regeringen konstaterar att antalet inkomna mål till domstolarna ökade inom flera kategorier under 2023. När det gäller brottmål ökade antalet i samtliga instanser, och regeringen konstaterar också att antalet mål i tingsrätt med huvudförhandlingstid över 18 timmar under 2023 ökade till den högsta nivån under 2000-talet. Regeringens samlade bedömning är att domstolarna arbetat för att avgöra mål och ärenden i rimlig takt och minska målbalanserna, vilket bidragit till målet om den enskildes rättssäkerhet och rättstrygghet, men att situationen för domstolarna är ansträngd.

Regeringen bedömer att Säkerhetspolisen som nationell säkerhetstjänst tillsammans med andra samverkande myndigheter på ett effektivt sätt har förebyggt och reducerat säkerhetshot mot Sverige och landets mest skyddsvärda verksamheter. Säkerhetspolisens och Polismyndighetens samarbete bidrar till att minska hotdrivande aktörers handlingsutrymme. Center mot våldsbekämpande extremism vid Brottsförebyggande rådet (Brå) har på ett effektivt sätt fångat upp kommuners och yrkesverksammas behov av stöd och centrets stöd till dem har utvecklats i relation till nya utmaningar. Regeringen bedömer att myndigheterna har vidtagit åtgärder som innebär att arbetet med att förebygga och avvärja hot mot Sveriges säkerhet, trots det försämrade säkerhetsläget, har utvecklats i positiv riktning. Som stöd för myndigheternas

arbete finns nu även en ny strategi mot våldsbejakande extremism och terrorism (skr. 2023/24:56).

Regeringen noterar att kommunerna har en central roll i det brottsförebyggande arbetet och fr.o.m. den 1 juli 2023 har kommunerna ett lagstadgat ansvar för det brottsförebyggande arbetet. Regeringen ser positivt på att kommunernas personella resurser har stärkts och att merparten av kommunerna har de organisatoriska förutsättningarna på plats. Samtidigt noterar regeringen att det finns utvecklingsbehov i kommunernas kunskapsbaserade arbete.

Regeringens nya strategi Barriärer mot brott (skr. 2023/24:68) lägger fast en tydlig riktning för det fortsatta arbetet med sociala brottsförebyggande åtgärder, inte minst vad gäller att bryta rekryteringen till de kriminella nätverken och förebygga att barn och unga involveras i kriminalitet. Sammantaget bedömer regeringen att förutsättningarna för att bedriva ett prioriterat, effektivt och kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete har förbättrats på alla nivåer, men det finns fortfarande stora utvecklingsområden.

Regeringen noterar att Polismyndighetens bedömning är att det brottsförebyggande arbetet som exempelvis områdespoliserna bedriver har fått stå tillbaka under 2023. Samtidigt har det förebyggande arbetet för att hantera den höga nivån av skjutningar och sprängningar i landet bidragit till att våldsdåd förhindrats, vilket är positivt. Regeringen bedömer att den fortsatta ökningen av antalet anställda inom Polismyndigheten under 2023 har gett myndigheten bättre förutsättningar att stärka den lokala polisiära närvaron och det brottsförebyggande arbetet.

Brottsskadeersättning är en ersättning från staten som brottsoffer kan ha rätt till om gärningspersonen inte kan betala skadestånd. Antalet ansökningar om brottsskadeersättning samt summan av utbetald brottsskadeersättning har ökat kraftigt bl.a. till följd av informationsinsatser samt ändringar i skadeståndslagen som medfört närmast fördubblade ersättningsbelopp för kränkning. Regeringen bedömer att målen för verksamheten har uppnåtts.

Att staten kräver dömda gärningspersoner på den brottsskadeersättning som Brottsoffermyndigheten, i deras ställe, betalat ut till brottsoffer är en viktig signal från samhället. Intäkterna från regressverksamheten och registreringsbalansen har ökat jämfört med föregående år. Regeringen bedömer att målen för regressverksamheten har uppnåtts.

Brottsoffermyndighetens kunskapscentrums arbete med information, utbildning och kunskapspridning har sammantaget bidragit till ökad kunskap och förbättrat samarbete när det gäller brottsofferfrågor. Regeringen följer noga myndighetens pågående utvecklingsarbete på området och bedömer att målen för detta område delvis har uppnåtts.

Utskottets bedömning

Resultatredovisningen är ett viktigt underlag för utskottets beredning av budgetpropositionen. Regeringens redovisning och bedömning av de resultat

som har uppnåtts ska ha en klar och tydlig struktur, eftersom detta bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat statliga insatser får i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om. Utskottet konstaterar att resultatredovisningen i budgetpropositionen är utformad på ett strukturerat och tydligt sätt, vilket ger utskottet goda möjligheter att både bedöma resultaten och följa resultatutvecklingen över tid. Utskottet noterar att flera indikatorer som regeringen har ställt upp för att mäta måluppfyllelsen av riksdagens mål för kriminalpolitiken och rättsväsendet är kopplade till resultatet i Nationella trygghetsundersökningen (NTU) som varje år genomförs av Brottsförebyggande rådet. För vissa grupper i befolkningen, där få väljer att svara, finns en risk för att resultatet av NTU kan bli missvisande. Indikatorernas koppling till NTU ger samtidigt möjlighet att följa utvecklingen över tid, vilket är värdefullt. Utskottet konstaterar också att regeringen även kompletterar resultatredovisningen med bl.a. kriminalstatistik, vilket är positivt eftersom det ger en mer nyanserad helhetsbild av utvecklingen. Sammantaget anser utskottet därför att resultatredovisningen ger en god överblick över utvecklingen på utgiftsområdet.

Riksdagen har beslutat att målet för rättsväsendet är den enskildes rätts-säkerhet och rättstrygghet samt att målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och att öka människors trygghet. När det gäller de redovisade resultaten för utgiftsområdet konstaterar utskottet att regeringen har gjort bedömningen att de övergripande målen för kriminalpolitiken och rättsväsendet endast delvis har uppnåtts. Utskottet delar regeringens bedömning och vill framhålla följande.

Utskottet noterar inledningsvis att förtroendet för rättsväsendet minskade under 2023 efter att ha ökat under flera år. Som utskottet tidigare anfört är det viktigt att rättsväsendet fortsätter att utveckla sitt arbete för att höja förtroendet. Allmänhetens förtroende är avgörande för att rättsväsendet ska kunna förebygga, bekämpa och lagföra brott på ett effektivt sätt.

Den upplevda tryggheten har stabiliserats på högre nivåer än tidigare. Utskottet noterar dock att otryggheten fortfarande är ojämnt fördelad och att den är mer utbredd bland kvinnor än bland män och i områden med socio-ekonomiska utmaningar.

Brottslighetens omfattning är, som regeringen också anför, svår att beskriva på ett heltäckande sätt. Den sammantagna brottsutvecklingen uppvisar två parallella trender som pekar åt olika håll. Det är positivt att den självrapporterade utsattheten för brott mot person och egendomsbrott har sjunkit över tid. Samtidigt är det mycket oroande att antalet fall med dödligt skjutvapenvåld och antalet fall med skjutningar under 2023 fortfarande var på höga nivåer, även om de minskade jämfört med året innan. Under 2023 drabbade våldet kopplat till kriminella nätverk också i högre grad än tidigare utomstående och anhängiga. När det gäller antalet sprängningar noterades dessutom ett rekordhøgt antal 2023. Mönstret förändrades även delvis under 2023 då sprängningarna i högre grad syftade till att döda eller skada personer. En allvarlig utveckling är också att allt fler gärningsmän och offer som var inblandade i

det dödliga våldet var mycket unga. Utskottet delar regeringens bedömning att vidtagna åtgärder inte har varit tillräckliga för att vända utvecklingen. Utskottet ser samtidigt positivt på att Polismyndigheten under 2023 klarade upp både fler skjutningar och fler skjutvapenmord än något år tidigare.

Utskottet delar regeringens bedömning att målsättningen om att öka antalet anställda inom Polismyndigheten har nåtts. Samtidigt instämmer utskottet i regeringens bedömning att Polismyndighetens effektivitet måste öka för att önskade resultat ska kunna uppnås.

Utskottet anser vidare att den mycket ansträngda beläggningssituationen i Kriminalvården är oroande. Mellan 2018 och 2023 har medelbeläggningen i anstalt och häkte ökat med ca 2 600 intagna, vilket är en ökning med 43 procent. Utskottet delar regeringens bedömning att den långvariga höga beläggningen har inneburit en stor utmaning för Kriminalvården och att åtgärderna för att öka kapaciteten har varit nödvändiga men inte fullt ut kunnat möta det faktiska behovet. Vidare anser utskottet att det är viktigt att insatserna i klientverksamheten fortsätter att utvecklas i syfte att minska risken för att dömda återfaller i brott.

Utskottet kan vidare konstatera att antalet inkomna mål till domstolarna ökat inom flera kategorier under 2023. Utskottet delar regeringens bedömning att situationen för domstolarna är ansträngd.

Utskottet konstaterar att det säkerhetspolitiska läget är allvarligt. Som regeringen anför har Sverige under 2023 varit allt tydligare i fokus för aktörer inom våldsbejakande extremism, bl.a. till följd av skändningar av religiösa skrifter och påverkanskampanjen som riktats mot svensk socialtjänst. Terrorhotnivån höjdes också under 2023 till ett högt hot. Utskottet utgår från att regeringen följer utvecklingen noga och vidtar de åtgärder som bedöms vara nödvändiga.

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att den fortsatta ökningen av antalet anställda inom Polismyndigheten under 2023 har gett myndigheten bättre förutsättningar att stärka den polisiära närvaron och det brottsförebyggande arbetet. När det gäller kommunernas roll har kommunerna sedan den 1 juli 2023 ett lagstadgat ansvar för det brottsförebyggande arbetet. Utskottet ser positivt på att kommunernas personella resurser har stärkts och att merparten av kommunerna har de organisatoriska förutsättningarna på plats. Utskottet anser dock liksom regeringen att det finns utvecklingsbehov i kommunernas kunskapsbaserade arbete inom ramen för det brottsförebyggande arbetet.

Slutligen välkomnar utskottet att antalet ansökningar om brottskadeersättning samt summan av utbetald brottskadeersättning har ökat kraftigt bl.a. till följd av informationsinsatser samt ändringar i skadeståndslagen. Utskottet ser även positivt på att intäkterna från statens regressverksamhet har ökat under 2023.

Redovisade tillkännagivanden

I budgetpropositionen lämnar regeringen en återrapportering av vissa tillkännagivanden som gäller rättsväsendet. Samtliga tillkännagivanden redovisas som slutbehandlade. Sammanlagt rör det sig om 34 tillkännagivanden som gjorts efter förslag från justitiekommittén enligt följande:

- lokal polisiär närvaro i hela landet (bet. 2014/15:JuU1 punkt 10, rskr. 2014/15:77, bet. 2016/17:JuU1 punkt 9 och 12, rskr. 2016/17:90 och bet. 2017/18:JuU1 punkt 36, rskr. 2017/18:92, propositionen s. 42 f.)
- effektivare polis (bet. 2015/16:JuU1 punkt 3, rskr. 2015/16:106, propositionen s. 43 f.)
- renodling av Polismyndighetens verksamhet (bet. 2015/16:JuU20 punkt 6, rskr. 2015/16:197 och bet. 2017/18:JuU6 punkt 2, rskr. 2017/18:145, propositionen s. 44)
- kommunikation med brottsutsatta (bet. 2015/16:JuU1 punkt 44, rskr. 2015/16:106, bet. 2017/18:JuU1 punkt 73, rskr. 2017/18:92 och bet. 2021/22:JuU12 punkt 1, rskr. 2021/22:144, propositionen s. 45 f.)
- utvärdering av det utvidgade straffansvaret för sjöfylleri (bet. 2017/18:CU2, rskr. 2017/18:34, propositionen s. 46)
- kriminalvårdens arbete med att förebygga återfall i brott (bet. 2018/19:JuU13 punkt 2, rskr. 2018/19:192, propositionen s. 46 f.)
- förutsättningar för säkerhetskontroller i frivården (bet. 2020/21:JuU15 punkt 2, rskr. 2020/21:185, propositionen s. 47)
- avtal om rättslig hjälp i brottmål med Hongkong (bet. 2020/21:JuU25 punkt 44, rskr. 2020/21:289 och bet. 2021/22:JuU24 punkt 42, rskr. 2021/22:216, propositionen s. 47)
- kartläggning av sambandet mellan hedersvåld, gängkriminalitet och religiös extremism (bet. 2020/21:JuU27 punkt 45, rskr. 2020/21:345, propositionen s. 48)
- spårsäkringssatser vid sexualbrott (bet. 2020/21:JuU23 punkt 20, rskr. 2020/21:395, propositionen s. 48 f.)
- polisens och åklagarnas arbete mot internetrelaterade sexuella övergrepp mot barn (bet. 2020/21:JuU16 punkt 1, rskr. 2021/22:244, propositionen s. 49 f.)
- biträdande övervakare (bet. 2021/22:JuU25 punkt 23, rskr. 2021/22:246, propositionen s. 50)
- vård och behandling av skadligt bruk och beroendesjukdom inom Kriminalvården (bet. 2021/22:SoU25 punkt 16, rskr. 2021/22:422, propositionen s. 50)
- särskild brottskod och ökad kartläggning av djurrättsrelaterad brottslighet (bet. 2021/22:JuU40 punkt 5, rskr. 2021/22:325, propositionen s. 51)
- grovt brott för köp av sexuell tjänst och utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling (bet. 2021/22:JuU41 punkt 9, rskr. 2021/22:433, propositionen s. 51 f.)

- påföljd och behandling av personer som begår sexualbrott (bet. 2020/21:JuU17 punkt 10, rskr. 2020/21:242, bet. 2020/21:JuU26 punkt 19, rskr. 2020/21:304 och bet. 2021/22:JuU25 punkt 7 och 14, rskr. 2021/22:246, propositionen s. 52 f.)
- fler anstaltsplatser (bet. 2020/21:JuU26 punkt 28, rskr. 2020/21:304 och bet. 2021/22:JuU25 punkt 18, rskr. 2021/22:246, propositionen s. 53 f.)
- utvärdering och vidareutveckling av straffens innehåll och åtgärder för unga kriminella (bet. 2020/21:JuU17 punkt 14, rskr. 2020/21:240 och bet. 2020/21:JuU26 punkt 5, rskr. 2020/21:304, propositionen s. 54 f.)
- åtgärder för att öka antalet överföranden av dömda utländska medborgare till deras respektive hemländer (bet. 2020/21:JuU26 punkt 33, rskr. 2020/21:304 och bet. 2021/22:JuU25 punkt 24, rskr. 2021/22:246, propositionen s. 55)
- stärkt skydd mot utläningar som utgör kvalificerade hot mot Sveriges säkerhet (bet. 2019/20:JuU16 punkt 5, rskr. 2019/20:255, bet. 2020/21:JuU19 punkt 5, rskr. 2020/21:220 och bet. 2021/22:JuU13 punkt 3, rskr. 2021/22:165, propositionen s. 55 f.)
- en översyn av regelverket för ersättning till rättsliga biträden i brottmål (bet. 2021/22:JuU19 punkt 1, rskr. 2021/22:294, propositionen s. 56 f.).

Utskottets bedömning

Utskottet har inte något att invända när det gäller regeringens redovisning av de olika tillkännagivandena.

Statens budget inom utgiftsområde 4

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet enligt regeringens förslag och lämnar det bemyndigande som regeringen har begärt. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2025 inom utgiftsområde 4 avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP).

Inledning

I detta avsnitt behandlar utskottet regeringens budgetförslag och de motioner som har väckts med anledning av budgetpropositionen och som avser anslagsfördelningen inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet.

Nedan beskrivs regeringens och motionärernas respektive förslag, anslag för anslag.

1:1 Polismyndigheten

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:1 Polismyndigheten för 2025 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till Polismyndigheten

Tusental kronor

Anslag 2024	Prop. 2025	S	V	C	MP
41 165 012	45 211 735	±0	-10 000	75 000	75 000

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 45 211 735 000 kronor för 2025 till anslaget 1:1 Polismyndigheten.

Anslaget får användas för utgifter för Polismyndighetens verksamhet. Anslaget får också användas för bidrag till organisationer som hjälper personer att lämna ett liv i kriminalitet (avhopparverksamhet).

I propositionen anför regeringen att anslaget minskas med 500 000 kronor fr.o.m. 2025 för att finansiera en förstärkning av kansliet för Rättsväsendets digitalisering vid Brottsförebyggande rådet. Anslaget 1:7 Brottsförebyggande rådet ökas med motsvarande belopp.

För att finansiera ett uppdrag till Försäkringskassan om det EU-gemensamma it-systemet e-Codex minskas anslaget med 3 000 000 kronor för 2025. För 2026–2029 beräknas anslaget minska med 1 500 000 kronor. Därefter beräknas anslaget minska fram till 2031 till den permanenta nivån 1 000 000 kronor. Anslaget 2:1 Försäkringskassan inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning ökas med motsvarande belopp.

Till följd av en ändrad prismodell med lägre avgifter för rättskemiska analyser hos Rättsmedicinalverket minskas anslaget med 3 700 000 kronor fr.o.m. 2025. Anslaget 1:8 Rättsmedicinalverket ökas med motsvarande belopp.

Till följd av att medel för arbetet mot arbetslivskriminalitet omfördelas till de myndigheter som deltar i arbetet ökas anslaget med 6 500 000 kronor fr.o.m. 2025. Anslaget 2:1 Arbetsmiljöverket inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv minskas med motsvarande belopp.

Till följd av en ändrad finansieringsmodell för det allmänna företagsregistret, som innebär att registret i vissa delar blir avgiftsfritt för användarna, minskas anslaget med 1 450 000 kronor fr.o.m. 2025. Anslaget 1:9 Statistiska centralbyrån inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning ökas med motsvarande belopp.

För att finansiera Ekonomistyrningsverkets revision av verksamhet som bedrivs inom ramen för fonden för inre säkerhet och fonden för integrerad gränsförvaltning, instrumentet för gränsförvaltning och visering minskas

anslaget med 920 000 kronor för 2025–2029. Anslaget 1:8 Ekonomi-
styrningsverket inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning
ökas med motsvarande belopp.

För att finansiera ökade kostnader för Ekobrottsmyndigheten med
anledning av kommande förslag om ett effektivt straffrättsligt skydd för
statliga stöd till företag beräknas anslaget minska med 2 700 000 kronor
fr.o.m. 2026. Anslaget 1:4 Ekobrottsmyndigheten beräknas öka med
motsvarande belopp.

För att förstärka arbetet mot arbetslivskriminalitet ökas anslaget med
14 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 14 000 000
kronor och för 2027 beräknas anslaget öka med 11 000 000 kronor.

För att finansiera Polismyndighetens fortsatta tillväxt ökas anslaget med
1 006 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med
766 000 000 kronor och fr.o.m. 2027 beräknas anslaget öka med
3 648 000 000 kronor.

För att stärka Polismyndighetens kameraförmåga ökas anslaget med
200 000 000 kronor för 2025. För 2026–2029 beräknas anslaget öka med
motsvarande belopp.

För att ytterligare utöka och effektivisera arbetet med inre
utlänningskontroller ökas anslaget med 100 000 000 kronor för 2025. För 2026
beräknas anslaget öka med motsvarande belopp.

För att inrätta ett finansiellt underrättelsecentrum där Polismyndigheten,
Skatteverket, Ekobrottsmyndigheten och banker m.fl. ges möjlighet att
samverka ökas anslaget med 16 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas
anslaget öka med 34 000 000 kronor och fr.o.m. 2027 beräknas anslaget öka
med 50 000 000 kronor.

Till följd av att arbetet med kommande lagstiftningsförslag om säkra
identitetshandlingar pausas efter en dom i EU-domstolen som innebär att EU:s
id-kortsförordning ogiltigförklaras minskas anslaget med 34 000 000 kronor
för 2025. För 2026 beräknas anslaget minska med 46 000 000 kronor.

För att stärka förmågan inom civilt försvar ökas anslaget med 86 000 000
kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 156 000 000 kronor, för
2027 beräknas anslaget öka med 217 000 000 kronor och fr.o.m. 2028
beräknas anslaget öka med 262 000 000 kronor.

Regeringen avser att lämna ett förslag som innebär att de som studerar vid
polisutbildningen höstterminen 2024 eller senare, under vissa förutsättningar
och villkor, kommer att få sina studielån återbetalda eller avskrivna.
Återbetalning eller avskrivning kommer bara att kunna erhållas av personer
som arbetar som poliser. Med hänsyn till detta förslag beräknas anslaget öka
med 100 000 000 kronor 2029. Förslaget beräknas även innebära ett behov av
att stegvis öka anslaget under åren som följer därefter fram till 2033 till den
permanenta nivån 500 000 000 kronor.

Motionerna

I partimotion 2024/25:1940 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslås att anslaget 1:1 Polismyndigheten minskas med 10 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna avvisar regeringens förslag om anslagshöjningar på 200 miljoner kronor för att stärka myndighetens kameraförmåga, respektive på 100 miljoner kronor för arbetet med inre utlänningskontroller, och vill i stället att 200 miljoner kronor ska avsättas till att införa trygghetszoner, som bl.a. ska bestå av särskilda trygghetssamordnare som arbetar tillsammans i trygghetsteam för att stärka området. Även i kommittémotion 2024/25:1929 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 1 efterfrågas inrättandet av trygghetszoner. Vidare vill motionärerna i motion 2024/25:1940 att 50 miljoner kronor ska avsättas för polisens tullverksamhet, 30 miljoner kronor till Nationellt forensiskt centrum verksamhet och 10 miljoner kronor till en satsning på att införa ett femicidpaket för polis, åklagare och domare för att mäns våld mot kvinnor, sexköp och människohandel för sexuella ändamål ska hanteras med ökad kompetens, rättsäkerhet och seriositet i hela rättskedjan.

I kommittémotion 2024/25:2161 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) vill motionärerna att anslaget ökas med 75 miljoner kronor för polisens avhopparverksamhet. Även i kommittémotion 2024/25:3060 av Rasmus Ling m.fl. (MP) vill motionärerna öka anslaget med 75 miljoner kronor för polisens avhopparverksamhet.

1:2 Säkerhetspolisen

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:2 Säkerhetspolisen för 2025 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till Säkerhetspolisen

Tusental kronor

Anslag 2024	Prop. 2025	S	V	C	MP
2 449 651	2 757 388	±0	±0	5 000	±0

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 2 757 388 000 kronor för 2025 till anslaget 1:2 Säkerhetspolisen.

Anslaget får användas för utgifter för Säkerhetspolisens förvaltningsutgifter.

I propositionen anför regeringen att anslaget ökas med 95 000 000 kronor för 2025 för att stärka den operativa förmågan och för att öka förmågan när det gäller civilt försvar. För 2026 beräknas anslaget öka med 233 000 000 kronor och fr.o.m. 2027 beräknas anslaget öka med 300 000 000 kronor.

Motionen

I kommittémotion 2024/25:2161 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) vill motionärerna att anslaget ökas med 5 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag för att utveckla myndighetens arbete mot cyberbrottslighet.

1:3 Åklagarmyndigheten

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:3 Åklagarmyndigheten för 2025 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till Åklagarmyndigheten

Tusental kronor

Anslag 2024	Prop. 2025	S	V	C	MP
2 633 393	2 788 478	±0	10 000	5 000	±0

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 2 788 478 000 kronor för 2025 till anslaget 1:3 Åklagarmyndigheten.

Anslaget får användas för utgifter för Åklagarmyndighetens förvaltningsutgifter.

I propositionen anför regeringen att antalet medarbetare behöver fortsätta att öka för att bekämpa den allvarliga brottsligheten och samtidigt ha möjlighet att fokusera på vardagsbrottsligheten. Anslaget beräknas öka med 50 000 000 kronor 2026 och 100 000 000 kronor fr.o.m. 2027.

Anslaget ökas med 5 000 000 kronor för 2025 för att öka förmågan inom det civila försvaret. För 2026 beräknas anslaget öka med 6 000 000 kronor.

För att finansiera en förstärkning av kansliet för Rättsväsendets digitalisering vid Brottsförebyggande rådet minskas anslaget med 200 000 kronor fr.o.m. 2025.

Till följd av att medel för arbetet mot arbetslivskriminalitet omfördelas till de myndigheter som deltar i arbetet ökas anslaget med 1 000 000 kronor fr.o.m. 2025. Anslaget 2:1 Arbetsmiljöverket inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv minskas med motsvarande belopp.

För att stärka arbetet mot arbetslivskriminalitet ökas anslaget med 4 000 000 kronor för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget öka med 4 000 000 kronor respektive 3 000 000 kronor.

För att finansiera ökade kostnader för Ekobrottsmyndigheten med anledning av kommande förslag om ett effektivt straffrättsligt skydd för statliga stöd till företag beräknas anslaget minska med 1 100 000 kronor fr.o.m. 2026. Anslaget 1:4 Ekobrottsmyndigheten beräknas öka med motsvarande belopp.

Motionerna

I partimotion 2024/25:1940 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslås att anslaget ökas med 10 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Tillskottet ska användas till en satsning på ett femicidpaket för att mäns våld mot kvinnor, sexköp och människohandel för sexuella ändamål ska hanteras med ökad våldskompetens, rättssäkerhet och seriositet i hela rättskedjan.

I kommittémotion 2024/25:2161 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) vill motionärerna att anslaget ökas med 5 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag för att utveckla myndighetens arbete mot cyberbrottslighet.

1:4 Ekobrottsmyndigheten

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:4 Ekobrottsmyndigheten för 2025 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till Ekobrottsmyndigheten

Tusental kronor

Anslag 2024	Prop. 2025	S	V	C	MP
1 078 513	1 139 882	±0	30 000	5 000	18 000

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 139 882 000 kronor till anslaget 1:4 Ekobrottsmyndigheten.

Anslaget får användas för Ekobrottsmyndighetens förvaltningsutgifter.

I propositionen anför regeringen att anslaget ökas med 2 000 000 kronor för 2025 för att inrätta ett finansiellt underrättelsecentrum där Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten, Skatteverket och banker m.fl. ges möjlighet att samverka. För 2026 beräknas anslaget öka med 3 000 000 kronor och fr.o.m. 2027 beräknas anslaget öka med 5 000 000 kronor.

Regeringen avser att lämna förslag om ett effektivt straffrättsligt skydd för statliga stöd till företag. Förslagen kommer att innebära ökade kostnader för Ekobrottsmyndigheten varför anslaget beräknas öka med 28 100 000 kronor för 2026. För 2027 beräknas anslaget öka med 42 100 000 kronor och fr.o.m. 2028 med 56 200 000 kronor.

Till följd av att medel för arbetet mot arbetslivskriminalitet omfördelas till de myndigheter som deltar i arbetet ökas anslaget med 3 000 000 kronor fr.o.m. 2025. Anslaget 2:1 Arbetsmiljöverket inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv minskas med motsvarande belopp.

För att stärka arbetet mot arbetslivskriminalitet ökas anslaget med 8 000 000 kronor för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget öka med 8 000 000 kronor respektive 6 000 000 kronor.

Motionerna

I partimotion 2024/25:1940 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) vill motionärerna öka anslaget med 30 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag för en ny specialenhet för att kunna upptäcka, förbjuda och lagföra välfärdsbrottslighet.

I kommittémotion 2024/25:2161 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) vill motionärerna att anslaget ökas med 5 miljoner kronor för att utveckla myndighetens arbete mot cyberbrottslighet.

I kommittémotion 2024/25:3060 av Rasmus Ling m.fl. (MP) vill motionärerna öka anslaget med 18 miljoner kronor för att stärka myndighetens arbete med att komma åt de kriminella gängens finansiering.

1:5 Sveriges Domstolar

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:5 Sveriges Domstolar för 2025 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till Sveriges Domstolar

Tusental kronor

Anslag 2024	Prop. 2025	S	V	C	MP
7 959 106	8 178 880	±0	10 000	5 000	±0

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 8 178 880 000 kronor för 2025 till anslaget 1:5 Sveriges Domstolar.

Anslaget får användas för utgifter för de allmänna domstolarnas, de allmänna förvaltningsdomstolarnas, hyres- och arrendenämndernas, Rätts- och hjälpsmyndighetens, Rätts- och hjälpsnämndens, Notarienämndens, Överklagandenämnden för nämndemannauppdrags samt Domstolsverkets verksamhet. Vidare får anslaget användas för utgifter för den regionala avdelningen vid den enhetliga patentdomstolen.

I propositionen anför regeringen att anslaget beräknas öka med 250 000 000 kronor för 2025 för att stärka domstolarnas verksamhet att hantera inflödet av mål och ärenden med bibehållen rättssäkerhet och vidta säkerhetshöjande åtgärder. Anslaget beräknas öka med 300 000 000 kronor för 2026 och fr.o.m. 2027 beräknas anslaget öka med 500 000 000 kronor.

För kostnader med anledning av genomförande av förslag om barn och unga i samhällsvård (utg.omr. 9) ökas anslaget med 17 000 000 kronor för 2025. Från och med 2026 beräknas anslaget öka med 35 000 000 kronor.

För att öka förmågan inom det civila försvaret ökas anslaget med 5 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 6 000 000 kronor, för 2027 beräknas anslaget öka med 8 000 000 kronor och fr.o.m. 2028 beräknas anslaget öka med 10 000 000 kronor.

För att domstolarna ska fortsätta att bidra till en effektiv tillståndsprövning enligt miljöbalken (utg.omr. 20) ökas anslaget med 15 000 000 kronor för 2025. Anslaget beräknas öka med motsvarande belopp 2026 och med 20 000 000 kronor fr.o.m. 2027.

För kostnader med anledning av kommande lagförslag om ett stärkt straffrättsligt skydd mot sexuella kränkningar av barn, hatbrott mot kvinnor och bedrägerier mot äldre ökas anslaget med 5 000 000 för 2025. Anslaget beräknas öka med 10 000 000 kronor fr.o.m. 2026.

Regeringen avser att lämna en proposition om en ändrad ansvarsfördelning mellan domstolarna, Kronofogdemyndigheten och konkursförvaltarna under konkursförfarandet i syfte att bl.a. renodla domstolarnas verksamhet (Ds 2019:31 Konkursförfarandet). Anslaget beräknas minska med 16 500 000 kronor för 2026. För 2027–2030 beräknas anslaget minska med 33 000 000 kronor. För 2031 beräknas anslaget minska med 30 000 000 kronor och fr.o.m. 2032 beräknas anslaget minska med 27 000 000 kronor. Anslaget 1:3 Kronofogdemyndigheten inom utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution beräknas öka med motsvarande belopp.

För att finansiera en förstärkning av kansliet för Rättsväsendets digitalisering vid Brottsförebyggande rådet minskas anslaget med 250 000 kronor fr.o.m. 2025.

För att finansiera ett uppdrag till Försäkringskassan om det EU-gemensamma it-systemet e-Codex minskas anslaget med 3 000 000 kronor 2025. För 2026–2029 beräknas anslaget minska med 1 500 000 kronor. Därefter beräknas anslaget minska fram till 2031 till den permanenta nivån 1 000 000 kronor. Anslaget 2:1 Försäkringskassan inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning ökas med motsvarande belopp.

Motionerna

I partimotion 2024/25:1940 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslås att anslaget ökas med 10 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Tillskottet ska användas till en satsning på ett femicidpaket för att mäns våld mot kvinnor, sexköp och människohandel för sexuella ändamål ska hanteras med ökad våldskompetens, rättssäkerhet och seriositet i hela rättskedjan.

I kommittémotion 2024/25:2161 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) vill motionärerna öka anslaget med 5 miljoner kronor för en satsning på att halvera tillståndsprocesserna i viktiga miljö- och energifrågor.

1:6 Kriminalvården

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:6 Kriminalvården för 2025 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till Kriminalvården*Tusental kronor*

Anslag 2024	Prop. 2025	S	V	C	MP
17 800 316	20 432 298	±0	-10 000	±0	±0

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 20 432 298 000 kronor för 2025 till anslaget 1:6 Kriminalvården.

Anslaget får användas för Kriminalvårdens förvaltningsutgifter. Vidare får anslaget användas för utgifter för övervakningsnämnderna, övervakare, biträdande övervakare, förtroendemän och statsbidrag till organisationer inom kriminalvårdens område.

I propositionen anför regeringen att man i budgetpropositionen för 2023 föreslog att anslaget skulle tillföras medel för ändrad lagstiftning när det gäller villkorlig frigivning och vistelseförbud fr.o.m. 2025. Regeringen avser inte att gå vidare med detta förslag. Anslaget minskas därför med 1 200 000 000 kronor fr.o.m. 2025.

I budgetpropositionen för 2024 föreslogs att anslaget skulle tillföras medel för ändrad lagstiftning när det gäller flerfaldig brottslighet. Regeringen avser inte att gå vidare med detta förslag, och därför minskas anslaget med 120 000 000 kronor för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget minska med 540 000 000 kronor respektive 714 000 000 kronor. Därefter beräknas anslaget minska ytterligare.

För att finansiera en förstärkning av kansliet för Rättsväsendets digitalisering vid Brottsförebyggande rådet minskas anslaget med 250 000 kronor fr.o.m. 2025.

För att finansiera ett uppdrag till Försäkringskassan om det EU-gemensamma it-systemet e-Codex minskas anslaget med 3 000 000 kronor 2025. För 2026–2029 beräknas anslaget minska med 1 500 000 kronor. Därefter beräknas anslaget minska fram till 2031 till den permanenta nivån 1 000 000 kronor. Anslaget 2:1 Försäkringskassan inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning ökas med motsvarande belopp.

Till följd av en ändrad prismodell med lägre avgifter för rättskemiska analyser hos Rättsmedicinalverket minskas anslaget med 2 700 000 kronor fr.o.m. 2025. Anslaget 1:8 Rättsmedicinalverket ökas med motsvarande belopp.

Regeringen planerar att utöka möjligheterna att använda påföljds-kombinationen skyddstillsyn med fängelse, i stället för ett längre fängelsestraff. Med hänsyn till denna förändring beräknas anslaget minska med 20 000 000 kronor fr.o.m. 2027.

Regeringen planerar att skärpa reaktionerna för återfall i brott. Med hänsyn till dessa förändringar beräknas anslaget öka med 40 000 000 kronor 2026,

100 000 000 kronor 2027, 300 000 000 kronor 2028 och med 400 000 000 kronor fr.o.m. 2029.

Kriminalvården bör ges förutsättningar att fortsätta den påbörjade kapacitetsförstärkningen med bibehållen kvalitet, effektivitet och säkerhet. Sammantaget leder detta till ökade kostnader för Kriminalvården, varför anslaget ökas med 2 130 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 2 639 000 000 kronor, för 2027 med 4 555 000 000 kronor och fr.o.m. 2028 med 2 900 000 000 kronor.

För kostnader med anledning av kommande lagstiftningsförslag om ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU 2024:1) ökas anslaget med 10 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 40 000 000 kronor och med 57 000 000 kronor fr.o.m. 2027.

I budgetpropositionen för 2024 föreslogs att anslaget skulle tillföras medel för införandet av särskilda ungdomsfängelser. Regeringen avser att lämna en proposition med ett sådant förslag till riksdagen. För 2025 ökas anslaget med anledning av reformen med 10 000 000 kronor. För 2026 beräknas anslaget minskas med 75 600 000 kronor och för 2027 beräknas det öka med 26 000 000 kronor. Från och med 2028 beräknas anslaget öka fram till 2031, till den permanenta nivån 35 000 000 kronor.

Regeringen planerar att utvidga möjligheterna att verkställa fängelsestraff med elektronisk övervakning. Med hänsyn till dessa förändringar beräknas anslaget minska med 184 000 000 kronor fr.o.m. 2026.

För kostnader med anledning av kommande lagförslag om ett stärkt straffrättsligt skydd mot sexuella kränkningar av barn, hatbrott mot kvinnor och bedrägerier mot äldre ökas anslaget med 36 800 000 kronor för 2025. Från och med 2026 beräknas anslaget öka med 245 000 000 kronor.

För att öka förmågan när det gäller civilt försvar ökas anslaget med 27 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget öka med 29 000 000 kronor, för 2027 med 43 000 000 kronor och fr.o.m. 2028 med 48 000 000 kronor.

Motionen

I partimotion 2024/25:1940 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslås ett minskat anslag med 10 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag till följd av att motionärerna avvisar regeringens förslag om att införa ungdomsfängelser.

1:7 Brottsförebyggande rådet

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:7 Brottsförebyggande rådet för 2025 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till Brottsförebyggande rådet*Tusental kronor*

Anslag 2024	Prop. 2025	S	V	C	MP
248 552	308 695	40 000	30 000	5 000	±0

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 308 695 000 kronor för 2025 till anslaget 1:7 Brottsförebyggande rådet.

Anslaget får användas för utgifter för Brottsförebyggande rådets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för verksamheten vid ett nationellt centrum för det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism och för bidrag till projekt eller verksamhet som bedrivs utanför myndigheten som syftar till att stärka och utveckla det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism.

I propositionen anför regeringen att anslaget ökas med 1 200 000 kronor fr.o.m. 2025 för att kansliet för Rättsväsendets digitalisering ska ge ökat stöd inom it-arkitekturområdet.

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:3111 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 1 vill motionärerna öka anslaget med 40 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag för att säkerställa att Center mot våldsbejakande extremism (CVE) har tillräckliga resurser för att t.ex. hindra unga på väg in i extremism. I samma motion yrkande 111 lämnas ett motsvarande förslag. Även i partimotion 2024/25:1940 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) vill motionärerna öka anslaget till CVE. Motionärerna föreslår en ökning med 30 miljoner kronor till bl.a. stärkt operativ verksamhet och till ett program för avhopparverksamhet för personer som vill lämna våldsbejakande extremistmiljöer. Ett motsvarande yrkande framställs i kommittémotion 2024/25:1904 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 8.

I kommittémotion 2024/25:2161 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) vill motionärerna att anslaget ökas med 5 miljoner kronor för att utveckla myndighetens arbete mot cyberbrottslighet.

1:8 Rättsmedicinalverket

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:8 Rättsmedicinalverket för 2025 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till Rättsmedicinalverket*Tusental kronor*

Anslag 2024	Prop. 2025	S	V	C	MP
605 838	664 682	±0	±0	±0	±0

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 664 682 000 kronor för 2025 till anslaget 1:8 Rättsmedicinalverket.

Anslaget får användas för Rättsmedicinalverkets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för bidrag till forskning av relevans för Rättsmedicinalverkets uppgifter.

I propositionen anför regeringen att anslaget ökas med 18 000 000 kronor fr.o.m. 2025 för att Rättsmedicinalverket bl.a. ska kunna göra investeringar i verksamheten i syfte att utveckla och effektivisera myndighetens bidrag till brottmålsprocessen.

Rättsmedicinalverkets prismodell för rättskemiska analyser justerades 2024, vilket innebär att fler ärenden finansieras via anslag. Till följd av en ändrad prismodell med lägre avgifter för rättskemiska analyser ökas anslaget med 6 400 000 kronor fr.o.m. 2025. Finansiering sker genom att anslaget 1:1 Polismyndigheten minskas med 3 700 000 kronor fr.o.m. 2025 och anslaget 1:6 Kriminalvården minskas med 2 700 000 kronor fr.o.m. 2025.

1:9 Brottsoffermyndigheten

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:9 Brottsoffermyndigheten för 2025 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till Brottsoffermyndigheten

Tusental kronor

Anslag 2024	Prop. 2025	S	V	C	MP
58 712	62 700	±0	±0	±0	±0

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 62 700 000 kronor för 2025 till anslaget 1:9 Brottsoffermyndigheten.

Anslaget får användas för Brottsoffermyndighetens förvaltningsutgifter.

I propositionen anför regeringen att anslaget ökas med 4 000 000 kronor för 2025 för att kunna omhänderta den ökade ärendemängden och motverka längre handläggningstider inom Brottsoffermyndigheten. För 2026 beräknas anslaget öka med 5 000 000 kronor och fr.o.m. 2027 beräknas anslaget öka med 6 000 000 kronor.

1:10 Ersättning för skador på grund av brott

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:10 Ersättning för skador på grund av brott för 2025 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till Ersättning för skador på grund av brott*Tusental kronor*

Anslag 2024	Prop. 2025	S	V	C	MP
221 953	221 953	±0	±0	±0	138 000

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 221 953 000 kronor för 2025 till anslaget 1:10 Ersättning för skador på grund av brott.

Anslaget får användas för utgifter för ersättningar för skador på grund av brott i enlighet med bestämmelserna i brottsskadelagen (2014:322).

Motionen

I kommittémotion 2024/25:3060 av Rasmus Ling m.fl. (MP) föreslås ett ökat anslag med 138 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag, vilket ska användas för att se över systemet för ersättning och stöd till brottsoffer och för att staten ska ta ett större ansvar för att driva in skadestånd och brottsskadeersättning.

1:11 Rättsliga biträden m.m.

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:11 Rättsliga biträden m.m. för 2025 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till Rättsliga biträden m.m.*Tusental kronor*

Anslag 2024	Prop. 2025	S	V	C	MP
3 966 357	4 305 857	±0	35 000	±0	338 000

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 4 305 857 000 kronor för 2025 till anslaget 1:11 Rättsliga biträden m.m.

Anslaget får användas för utgifter för rättsliga biträden som enligt 21 kap. 10 § rättegångsbalken, lagen (1988:609) om målsägandebiträde och rättshjälpslagen (1996:1619) ska betalas av allmänna medel. Anslaget får vidare användas för utgifter som enligt lagen (1996:1620) om offentligt biträde ska betalas av allmänna medel, exklusive utgifter som avser offentligt biträde i ärenden enligt utlänningslagen (2005:716) och lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utläningar. Anslaget får även användas för utgifter för medlare enligt 6 kap. 18 a § och 21 kap. 13 § andra stycket föräldrabalken samt rättegångsbiträde enligt 20 kap. 2 b § föräldrabalken. Anslaget får användas för utgifter för särskilda företrädare för barn enligt 12 § lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn samt för utgifter för bevisning, parter, tolk, översättning och god man, förvaltararvoden m.m. i konkurser samt

ersättning till likvidatorer och bouppteckningsförrättare. Dessutom får anslaget användas för utgifter som hänför sig till internationellt straff- och civilrättsligt samarbete och som inte ska betalas av annan myndighet.

I propositionen anför regeringen att statens utgifter för rättsliga biträden påverkas av flera faktorer, bl.a. utvecklingen av antalet förordnanden, debiterad tid per förordnande och uppräkningsnormen. Anslaget utgifter beräknas öka kommande år och därför ökas anslaget med 622 000 000 kronor för 2025. Anslaget beräknas öka med 785 000 000 kronor för 2026 och 1 057 000 000 kronor fr.o.m. 2027.

För kostnader med anledning av kommande lagförslag om en effektivare kontaktförbudslagstiftning ökas anslaget med 1 500 000 kronor för 2025. Från och med 2026 beräknas anslaget öka med 3 000 000 kronor.

För kostnader med anledning av kommande lagförslag om ett stärkt straffrättsligt skydd mot sexuella kränkningar av barn, hatbrott mot kvinnor och bedrägerier mot äldre ökas anslaget med 12 000 000 kronor för 2025. Från och med 2026 beräknas anslaget öka med 24 000 000 kronor.

Regeringen avser att lämna en proposition om en ändrad ansvarsfördelning mellan domstolarna, Kronofogdemyndigheten och konkursförvaltarna under konkursförfarandet (Ds 2019:31 Konkursförfarandet). Anslaget beräknas minska med 97 000 000 kronor för 2026. Från och med 2027 beräknas anslaget minska med 201 000 000 kronor. Anslaget 1:3 Kronofogdemyndigheten inom utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution ökas med motsvarande belopp.

Motionerna

I partimotion 2024/25:1940 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslås att anslaget ökas med 35 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag för att finansiera ett höjt inkomsttak för rättshjälp.

I kommittémotion 2024/25:3060 av Rasmus Ling m.fl. (MP) vill motionärerna öka anslaget med 338 miljoner kronor för att möjliggöra rätten till ett eget juridiskt biträde för barn i alla mål som rör vårdnad, boende och umgänge.

1:12 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:12 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m. för 2025 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.

Tusental kronor

Anslag 2024	Prop. 2025	S	V	C	MP
90 987	90 987	±0	±0	±0	±0

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 90 987 000 kronor för 2025 till anslaget 1:12 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.

Anslaget får användas för utgifter som uppkommer för staten i samband med vissa skaderegleringar samt för utgifter för ersättning till vissa ombuds- och rättegångskostnader. Anslaget får även användas för utgifter i samband med statens skadeståndsansvar om den enhetliga patentdomstolen överträder EU-rätten.

1:13 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:13 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar för 2025 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till Avgifter till vissa internationella sammanslutningar*Tusental kronor*

Anslag 2024	Prop. 2025	S	V	C	MP
20 674	19 174	±0	±0	±0	±0

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 19 174 000 kronor för 2025 till anslaget 1:13 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar.

Anslaget får användas för utgifter till årsavgifter och bidrag till vissa internationella sammanslutningar, internationellt samarbete och forskning med anknytning till rättsväsendets område. Vidare får bidrag till vissa andra internationella sammanslutningar samt internationellt samarbete och forskning med anknytning till Justitiedepartementets område betalas från anslaget.

1:14 Bidrag till brottsförebyggande arbete

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:14 Bidrag till brottsförebyggande arbete för 2025 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till Bidrag till brottsförebyggande arbete*Tusental kronor*

Anslag 2024	Prop. 2025	S	V	C	MP
121 157	138 157	±0	±0	350 000	1 000 000

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 138 157 000 kronor för 2025 till anslaget 1:14 Bidrag till brottsförebyggande arbete.

Anslaget får användas för utgifter i syfte att stärka det brottsförebyggande och brottsofferstödjande arbetet, inklusive det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag för brottsförebyggande åtgärder och administration av dessa, för statsbidrag för åtgärder mot våldsbejakande extremism samt för utvärderingar.

I propositionen anför regeringen att länsstyrelserna, som en länk mellan nationell och lokal nivå, kan bidra till ett effektivt och likvärdigt stöd till avhoppare i hela landet. Anslaget ökas därför med 12 000 000 kronor fr.o.m. 2025.

För att förstärka det brottsförebyggande och brottsofferstödjande arbetet ökas anslaget med 5 000 000 kronor fr.o.m. 2025.

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:2161 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) föreslås ett ökat anslag med 250 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag för att öka närvaron av fler vuxna på gator och torg, bl.a. i form av närpolis, särskilt i utsatta områden. Vidare vill motionärerna tillföra 100 miljoner kronor för att införa en lämnepeng som ska hjälpa kvinnor att ta sig ur destruktiva relationer.

I kommittémotion 2024/25:3060 av Rasmus Ling m.fl. (MP) vill motionärerna öka anslaget med 1 miljard kronor för att stärka det brottsförebyggande arbetet och ge de insatser som är framgångsrika tillräckliga och långsiktiga resurser.

1:15 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:15 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden för 2025 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden

Tusental kronor

Anslag 2024	Prop. 2025	S	V	C	MP
33 034	42 660	±0	±0	±0	±0

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 42 660 000 kronor för 2025 till anslaget 1:15 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden.

Anslaget får användas för utgifter för Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens förvaltningsutgifter.

I propositionen anför regeringen att anslaget ökas med 3 000 000 kronor fr.o.m. 2025 för kostnader med anledning av kommande lagstiftningsförslag om hemlig dataavläsning (SOU 2023:78).

1:16 Domarnämnden

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:16 Domarnämnden för 2025 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till Domarnämnden

Tusental kronor

Anslag 2024	Prop. 2025	S	V	C	MP
11 758	12 153	±0	±0	±0	±0

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 12 153 000 kronor för 2025 till anslaget 1:16 Domarnämnden.

Anslaget får användas för Domarnämndens förvaltningsutgifter.

1:17 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet, gränsförvaltning och visering

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:17 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet, gränsförvaltning och visering för 2025 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet, gränsförvaltning och visering

Tusental kronor

Anslag 2024	Prop. 2025	S	V	C	MP
310 000	416 000	±0	±0	±0	±0

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 416 000 000 kronor för 2025 till anslaget 1:17 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet, gränsförvaltning och visering.

Anslaget får användas för utgifter som avser verksamhet som bedrivs inom ramen för fonden för inre säkerhet och fonden för integrerad gränsförvaltning, instrumentet för gränsförvaltning och visering samt för administration av bägge.

I propositionen anför regeringen att anslaget ökas med 95 000 000 kronor för 2025 för att justera anslagsnivån efter beräknade utbetalningar. För 2026 beräknas anslaget öka med 82 000 000 kronor och för 2027 beräknas anslaget öka med 63 000 000 kronor.

I samma avsnitt av propositionen föreslås även ett bemyndigande för regeringen att under 2025 för anslaget 1:17 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag om högst 530 000 000 kronor 2026–2029. Som skäl anför regeringen att verksamheten

inom fonden för inre säkerhet respektive instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik inom fonden för integrerad gränsförvaltning bl.a. omfattar fleråriga projekt som medför utgifter för kommande budgetår.

Akuta åtgärder vid gängkriminalitet (förslag till nytt anslag 99:1)

I kommittémotion 2024/25:3111 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 1 vill motionärerna avsätta 100 miljoner kronor för att införa en skyddsmekanism som ska träda in så fort det skett ett våldsdåd i ett bostadsområde. Den ska bestå av enhet med uppgift att vara en sammanhållande länk för de som drabbas och säkerställa att t.ex. kommunen och brottsofferjouren och berörda försäkringsbolag snabbt kopplas in. Ett motsvarande förslag framförs i samma motion yrkande 67.

Utreda RICO (förslag till nytt anslag 99:2)

I kommittémotion 2024/25:3111 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 1 vill motionärerna avsätta 5 miljoner kronor för att utreda möjligheten att införa en svensk variant av lagstiftningen Racketeer Influenced and Corrupt Organizations Act (RICO) för att bekämpa den organiserade brottsligheten, beslagta tillgångar och gripa och lagföra dess ledare. Ett samlat och nytt angreppssätt där befintliga lagar används, men kanske på helt nya sätt och där lagstiftning justeras och nya grepp införs. I samma motion yrkande 34 lämnas ett motsvarande förslag.

Polisinspektion (förslag till nytt anslag 99:3)

I kommittémotion 2024/25:3060 av Rasmus Ling m.fl. (MP) vill motionärerna inrätta en ny polisinspektion som i ett inledande skede ska bedriva tillsyn över ett begränsat antal ärenden, för att sedan utvärdera den nya verksamheten. För detta ändamål föreslås 48 miljoner kronor som ska belasta en ny anslagspost.

Stödlinje för anhöriga till gängkriminella (förslag till nytt anslag 99:4)

I kommittémotion 2024/25:3060 av Rasmus Ling m.fl. (MP) begärs en nationell stödlinje för anhöriga till gängkriminella. Stödlinjen bör enligt motionärerna ha personal som kan flera språk och möjlighet att ge psykologiskt och praktiskt stöd av olika slag. För detta ändamål föreslås 10 miljoner kronor till en ny anslagspost.

Utskottets ställningstagande

Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och öka människors trygghet. Målet för rättsväsendet är den enskildes rättssäkerhet och

rättstrygghet. För att minska brottsligheten och öka tryggheten i samhället krävs både ett effektivt brottsbekämpande arbete och ett brottsförebyggande arbete som involverar många aktörer i samhället. Det är centralt att fler brott förhindras och att fler brott klaras upp. För att den målsättningen ska bli verklighet krävs det enligt utskottet kraftfulla satsningar på breda och långsiktiga åtgärder.

I årets budgetproposition har regeringen föreslagit en fortsatt satsning på Polismyndigheten, bl.a. tillförs medel för att myndigheten ska fortsätta växa och för att öka attraktiviteten i polisyrket. Vidare genomförs en satsning på Polismyndighetens arbete med inre utlänningskontroller. Enligt utskottet är det en nödvändig åtgärd för att kunna ha kontroll över vilka som vistas i landet och för att kunna motverka etablering av s.k. skuggsamhällen. När det gäller regeringens förslag till ökat anslag för fler bevakningskameror är det ett verktyg som syftar till att effektivisera polisens arbete och trycka tillbaka brottsligheten. Detta är angelägna åtgärder och utskottet ställer sig bakom anslagsökningen i dess helhet. Utskottet noterar att ett uppdrag om att förstärka och utveckla arbetet med stöd till avhoppare slutredovisades i januari 2024 och att regeringen ökar anslaget 1:14 Bidrag till brottsförebyggande arbete för att länsstyrelserna ska bidra till ett effektivt och likvärdigt stöd till avhoppare i hela landet. Enligt utskottet är det ett välkommet tillskott till en viktig verksamhet, som utskottet står bakom.

Med hänsyn till det försämrade säkerhetsläget och den ökade hotbilden mot Sverige, tillsammans med en växande våldsbejakande extremism som sprids via digitala plattformar, behöver Säkerhetspolisens förmåga stärkas. Utskottet ser därför positivt på regeringens förslag att tillföra medel till Säkerhetspolisen.

Även Åklagarmyndighetens resurser behöver fortsätta öka för att man ska kunna bekämpa den allvarliga brottsligheten, men även de brott som påverkar människors vardag. Utskottet står därmed bakom regeringens förslag om att öka anslaget till myndigheten.

När det gäller Ekobrottsmyndigheten föreslås ett ökat anslag för att myndigheten ska ingå i ett finansiellt underrättelsecentrum där Polismyndigheten, Skatteverket, Ekobrottsmyndigheten och banker m.fl. ges möjlighet att samverka. Vidare föreslås att medel tillförs för ökade kostnader med anledning av ett kommande förslag om ett effektivt straffrättsligt skydd för statliga stöd till företag samt för att stärka arbetet mot arbetslivskriminalitet. Utskottet står bakom dessa åtgärder och regeringens anslagsförslag till Ekobrottsmyndigheten.

Utskottet välkomnar även att Sveriges domstolar tillförs medel för att stärka domstolarnas verksamhet och för en effektiv tillståndsprovning enligt miljöbalken.

Ett fortsatt tillflöde av klienter i kombination med längre häktes- och verkställighetstider har inneburit utmaningar för Kriminalvården. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det är av stor vikt att den påbörjade expansionen av myndigheten kan fortsätta samtidigt som säkerheten och

verksamheten upprätthålls och kostnadseffektiviseringar prioriteras. Utskottet står bakom den föreslagna anslagsökningen.

Utöver de satsningar som görs på rättsväsendets förmåga att utreda och lagföra brott är det viktigt att även det brottsförebyggande arbetet ges tillräckliga resurser. Det är därför välkommet att anslagen Brottsförebyggande rådet och Bidrag till brottsförebyggande arbete höjs.

Utskottet står vidare bakom regeringens förslag till anslaget för Ersättning för skador på grund av brott.

När det gäller anslaget Rättsliga biträden noterar utskottet att regeringen föreslår en anslagsökning med ca 670 miljoner kronor och att det beräknas öka med över 1 miljard kronor till 2027. Utskottet står bakom regeringens förslag till anslagsökning.

Även i övrigt står utskottet bakom den anslagsfördelning som föreslås i budgetpropositionen. Genom de föreslagna anslagshöjningarna stärks förmågan hos rättsväsendets myndigheter att utföra sina uppdrag och att bekämpa brottsligheten samt arbeta brottsförebyggande. Utskottet står även bakom regeringens förslag om bemyndigande om ekonomiska åtagandanden.

Utskottet emotser vidare att regeringen återkommer med lagförslag utifrån de utredningar som tillsatts på området. Som regeringen anför pågår ett arbete med att reformera det straffrättsliga systemet. Regeringen avser bl.a. att reformera kontaktförbudslagstiftningen för att förbättra möjligheterna att förebygga våld och andra kränkningar i nära relationer och ge skydd till främst kvinnor och barn.

Det genomförs även en översyn av straffskalorna och en reformering av påföljdssystemet, som innefattar skärpta straff för vålds- och sexualbrott. Parallellt med detta har en särskild utredare haft i uppdrag att göra en översyn av de s.k. osjälvtändiga brottsformerna. I uppdraget har bl.a. ingått att analysera och ta ställning till hur straffansvaret för osjälvtändiga brott bör utvidgas och förändras för att på ett mer effektivt sätt motverka brott, särskilt brott som begås inom ramen för organiserad brottslighet.

När det gäller regeringens uppdrag till Kriminalvården att förbereda inrättandet av s.k. ungdomsfängelser är det tydligt att den rådande ordningen för unga lagöverträdare inte är tillfyllest, och utskottet emotser att ett lagförslag ska överlämnas till riksdagen även i denna fråga.

Sammanfattningsvis ställer sig utskottet bakom regeringens inriktning av kriminalpolitiken. Utskottet delar regeringens syn på vilka åtgärder som bör vidtas för att minska brottsligheten och öka tryggheten och för att stärka den enskildes rättssäkerhet och rättstrygghet. Med regeringens förslag till anslagsfördelning får rättsväsendet goda förutsättningar att vidta dessa åtgärder. Utskottet tillstyrker således regeringens förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet och regeringens förslag till bemyndigande. Därmed ställer sig utskottet inte bakom de motioner som föreslår en annan anslagsfördelning. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 4 (S)

Teresa Carvalho (S), Annika Strandhäll (S), Petter Löberg (S), Anna Wallentheim (S) och Lars Isacson (S) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 27 november 2024 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 4 inte får överstiga 86 791 679 000 kronor 2025 (bet. 2024/25:FiU1, rskr. 2024/25:49). Eftersom Socialdemokraternas förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivå som vi inte reservera oss till förmån för detta förslag. Socialdemokraternas budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer vi att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Socialdemokraternas politik inom utgiftsområde 4. Förslaget till statens budget för 2025 inom utgiftsområde 4 läggs fram i kommittémotion 2024/25:3111 yrkandena 1, 34, 67 och 111.

Socialdemokraternas förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2024/25:3199. Motionen behandlas i betänkande 2024/25:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 1 i det betänkandet.

Det är halvtid i mandatperioden. Sverige kommer ur kostnadskrisen fattigare än vi hade behövt göra och gängvåldet kryper ner i åldrarna. I årets budgetproposition låter regeringen nyrekryteringen till gängen fortgå. När svenska folket vill ha åtgärder för att ta tag i de problem de möter i sin vardag väljer regeringen att låna pengar för att sänka skatten för de som tjänar allra mest.

Sverige kan bättre än så här. I Socialdemokraternas budgetförslag visar vi att det finns ett tydligt alternativ till regeringens passivitet. Vi går fram med kraftfulla åtgärder för att stoppa våldet här och nu och bryta nyrekryteringen till kriminella gäng.

Sedan mitten av 2000-talet har vi en växande gängkriminalitet där våldet blivit allt grövre, uppklaringen allt lägre och de kriminella allt yngre. Bakom ungdomsgängen finns en växande organiserad brottslighet som blivit mer etablerad och också förgrenat sig in i samhällsviktiga institutioner. Den gängkriminella kulturen har normaliserats och i vissa miljöer glorifierats. Vi har nu en situation där barn mördar barn och där oskyldiga hamnar i skottlinjen. Hela städer och bostadsområden får tillvaron och tryggheten slagen i spillror. Att gängen framför allt består av andra generationens invandrare från utsatta områden ger också rädslan en etnisk dimension där även oskyldiga ungdomar stämplas. Med otryggheten växer misstänksamheten och rasismen.

Många är i dag livrädda för brottsutvecklingen, och det är en rädsla som måste tas på största allvar. Gängkriminalitet skadar tilliten mellan människor och urholkar förutsättningarna för vår samhällsmodell. Denna utveckling

måste bekämpas. Den socialdemokratiska kriminalpolitiken bygger på effektivitet och rättssäkerhet. Den har två huvudsakliga prioriteringar – att knäcka gängkriminaliteten och att stoppa mäns våld mot kvinnor. Tusentals flickor och kvinnor utsätts varje år för trakasserier, våld och sexualbrott. Varje månad dödas minst en kvinna av en man som hon har eller haft en relation med. Långt fler utsätts för fysiskt, psykiskt och ekonomiskt våld under lång tid. Ofta finns barn inblandade. Det är oacceptabelt. Våldet orsakar stort lidande och livslånga konsekvenser.

För att komma till rätta med kriminaliteten behöver vi satsa på både brottsförebyggande och brottsbekämpande åtgärder. Det krävs såväl hårdare straff och fler poliser som åtgärder på andra områden för att snabbt fånga upp barn och unga som riskerar att bli kriminella. Ett av våra viktigaste vallöften var att för varje krona vi satsar på polisen ska minst lika mycket satsas på att stoppa nyrekryteringen.

Socialdemokraternas budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 4 innebär följande.

Center mot våldsbejakande extremism (CVE) har ansvaret för att utveckla det förebyggande arbetet på nationell, regional och lokal nivå. CVE arbetar bl.a. med att utveckla metodstöd, samarbete med kommunerna, en stödlinje för yrkesverksamma och ett mobilt stödteam. I tider när extremism ökar blir CVE:s arbete än mer angeläget. Vi vill därför avsätta ytterligare 40 miljoner kronor till anslaget Brottsförebyggande rådet för att säkerställa att CVE har tillräckliga resurser och kan agera för att hindra t.ex. unga på väg in i extremism och som stöd vid t.ex. skolattacker.

Varje nytt sprängdåd skapar stort lidande och ökad oro. Hela hus och kvarter med dess invånare drabbas. Människors hem i hyreshus eller radhuslängor har blivit obebodliga och alltför ofta upplever de drabbade att de står helt ensamma, utan information, stöd eller trygghet. Samhället måste stå på de drabbades sida. De som drabbas av gängens sprängdåd måste få akut hjälp. Därför måste en skyddsmekanism, ett slags task force införas, som träder in så fort det skett ett våldsdåd i ett bostadsområde. En sådan task force ska ha till uppgift att vara en sammanhållande länk för de som drabbas, och säkerställa att t.ex. kommunen och brottsofferjouren och berörda försäkringsbolag snabbt kopplas in. Vi satsar 100 miljoner kronor på ett sådant arbete i en ny anslagspost om akuta åtgärder vid gängkriminalitet.

Vi riskerar att se en alltmer maffialiknande brottslighet som äter sig in i flera delar av samhället. Om vi inte pressar tillbaka detta kommer hela vår samhällsgemenskap att hotas. Vi behöver tänka nytt och agera innan det är för sent. Vi vill därför införa en svensk RICO-lagstiftning för att bekämpa den organiserade brottsligheten, beslagta dess tillgångar och gripa och lagföra ledarna. Ett samlat och nytt angreppsätt där befintliga lagar används, men kanske på helt nya sätt och där lagstiftning justeras och nya grepp införs. Vi ska dra lärdom av USA:s och Italiens kamp mot den organiserade brottsligheten och skapa en svensk modell utifrån svenska förhållanden, där det tas ett samlat grepp för att bekämpa organiserad brottslighet som

bedrägerier, arbetslivskriminalitet, välfärdsbrottslighet, narkotikahandel och utpressning. Vi vill därför avsätta 5 miljoner kronor i en ny anslagspost för att utreda en sådan lagstiftning.

2. Statens budget inom utgiftsområde 4 (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 27 november 2024 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 4 inte får överstiga 86 791 679 000 kronor 2025 (bet. 2024/25:FiU1, rskr. 2024/25:49). Eftersom Vänsterpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Vänsterpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Vänsterpartiets politik inom utgiftsområde 4. Förslaget till statens budget för 2025 inom utgiftsområde 4 läggs fram i partimotion 2024/25:1940, kommittémotion 2024/25:1904 yrkande 8 och kommittémotion 2024/25:1929 yrkande 1.

Vänsterpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2024/25:1924. Motionen behandlas i betänkande 2024/25:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 2 i det betänkandet.

Efter två år vid makten är det tydligt att regeringen och Sverigedemokraterna prioriterar skattesänkningar för de rika i stället för att prioritera en politik som hanterar samhällsproblemen. Vänsterpartiets budgetförslag står för en politik som på riktigt hanterar samhällsproblemen och som skyddar de som har det sämst ställt.

Trots de senaste årens stora resurstillskott till Polismyndigheten och Kriminalvården, höjningar av flera straff och ökad användning av hemliga tvångsmedel har dessvärre gängrelaterade brott och skjutningar blivit ett återkommande inslag i flera delar av landet. Samtidigt är det kris i stora delar av kriminalvården med överfulla häkten och anstalter, bl.a. därför att fängelsestraffen generellt har blivit längre. För att få ned den grova brottsligheten måste mycket mer fokus riktas mot att förhindra rekryteringen av barn och unga till gängkriminalitet. Det brottsförebyggande arbetet börjar med en väl utbyggd välfärd för alla, även i politiskt eftersatta områden. Om skolan, fritidsaktiviteter och samhället i övrigt fungerar väl minskar möjligheterna att rekrytera barn och ungdomar in i kriminalitet.

Vänsterpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 4 innebär följande.

Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag om att stärka Polismyndighetens kameraförmåga genom en ökning av anslaget med 200 miljoner kronor. Jag tror inte att fler kameror automatiskt stärker människors trygghet.

För att på allvar stärka tryggheten vill Vänsterpartiet i stället satsa på trygghetszoner i politiskt eftersatta områden i stället för på visitationszoner. I en trygghetszon ska skolor, socialtjänst, polis och andra myndigheter och civila organisationer få extra resurser under en längre period. Syftet är att

stärka det brottsförebyggande arbetet genom bl.a. ökad närvaro och ett ökat socialt engagemang för att bygga lokalt förtroende tillsammans med och för människorna i området. Vänsterpartiet avsätter 200 miljoner kronor för detta ändamål. Vidare föreslår Vänsterpartiet att regeringen bör ge lämplig myndighet, t.ex. Brottsförebyggande rådet, i uppdrag att ta fram riktlinjer för att inrätta trygghetszoner i politiskt eftersatta områden.

Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag om att ytterligare utöka och effektivisera arbetet med inre utlänningskontroller genom en ökning av anslaget för Polismyndigheten med 100 miljoner kronor. I stället för att jaga människor som flytt från sina hemländer vill vi satsa mer pengar på att stoppa narkotika, vapen och sprängmedel redan vid landets gränser. Vänsterpartiet vill satsa på polisens tullverksamhet för att öka möjligheterna att stoppa narkotika, vapen och sprängmedel redan vid landets gränser. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget med 50 miljoner kronor.

Nationellt forensiskt centrum (NFC) behöver extra tillskott av pengar eftersom arbetet annars riskerar att bli en flaskhals i rättsväsendet som leder till att brottsutredningar och rättegångar drar ut på tiden. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget med 30 miljoner kronor.

Vänsterpartiet vill införa ett femicidpaket där polis, åklagare och domare ska ingå i syfte att mäns våld mot kvinnor, sexköp och människohandel för sexuella ändamål ska hanteras med ökad våldskompetens, rättssäkerhet och seriositet i hela rättskedjan. Vänsterpartiet avsätter 10 miljoner kronor till ändamålet under anslaget. Den totala satsningen uppgår till 30 miljoner kronor och fördelas på Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och Sveriges domstolar. Sammantaget innebär Vänsterpartiets förslag att anslaget till Polismyndigheten minskas med 10 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

De storskaliga privatiseringarna har gjort välfärden mer sårbar och till en måltavla för oseriösa företagare och ekonomisk brottslighet. Välfärdssystemet är nu under attack av kriminella gäng som gör vinster på våra gemensamma skattepengar genom att bedriva verksamheter inom välfärden. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget till Ekobrottsmyndigheten med 30 miljoner kronor.

Regeringen avser att lämna en proposition om införandet av särskilda ungdomsfängelser till riksdagen och föreslår därför en ökning av anslaget med 10 miljoner kronor. Vänsterpartiet avvisar förslaget om ungdomsfängelser och föreslår därför en minskning av anslaget till Kriminalvården med motsvarande 10 miljoner kronor.

Center mot våldsbejakande extremism (CVE) arbetar från i huvudsak kriminalpolitiska utgångspunkter och stärker och utvecklar det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget till Brottsförebyggande rådet med 30 miljoner kronor för en satsning som ska gå till stärkt operativ verksamhet, dvs. coachning av skolpersonal, socialtjänst m.fl. som möter radikaliserade ungdomar. Satsningen ska även möjliggöra utvecklande av särskild avhopparverksamhet riktad till

målgruppen. Vidare föreslår Vänsterpartiet att regeringen bör ge CVE i uppdrag att ta fram ett program för avhoppbarverksamhet för personer som vill lämna våldsbejakande extremistmiljöer utan att ha koppling till kriminalitet.

Inkomsttaket för att få rättshjälp har inte höjts sedan slutet av 1990-talet. Den som har ett s.k. ekonomiskt underlag över 260 000 kronor om året kan inte få rättshjälp. Ofta utgår inte heller rättsskydd via försäkringsbolag på grund av karensregler, och då blir det svårt att betala ett ombud. Problemet är stort, i synnerhet när det gäller förvaltningsmål och familjemål. I betänkandet Rättvisans pris (SOU 2014:86) föreslogs att inkomstgränsen för det ekonomiska underlaget skulle höjas till 400 000 kronor. Vänsterpartiet föreslår en höjning av inkomsttaket för rättshjälp i syfte att fler människor ska få tillgång till stödet för att få en rättvis prövning i domstol. Vänsterpartiet föreslår därför en ökning av anslaget till rättsliga biträden m.m. med 35 miljoner kronor.

3. Statens budget inom utgiftsområde 4 (C)

Ulrika Liljeberg (C) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 27 november 2024 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 4 inte får överstiga 86 791 679 000 kronor 2025 (bet. 2024/25:FiU1, rskr. 2024/25:49). Eftersom Centerpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Centerpartiets politik inom utgiftsområde 4. Förslaget till statens budget för 2025 inom utgiftsområde 4 läggs fram i kommittémotion 2024/25:2161.

Centerpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2024/25:2962. Motionen behandlas i betänkande 2024/25:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 3 i det betänkandet.

Rättsväsendet är – tillsammans med försvaret – den yttersta garanten för vår öppna liberala demokrati, med uppgiften att skydda människors fri- och rättigheter både från brott som begås av enskilda och från den offentliga maktens godtycke eller maktmissbruk. Att upprätthålla rättsstaten och tryggheten för alla individer, oavsett kön, gammal och ung, i hela landet, är en av statens kärnuppgifter.

De senaste årens katastrofala utveckling med skjutningar, sprängningar och en ökad otrygghet, tillsammans med ett försämrat säkerhetsläge, ställer mycket stora krav på rättsväsendet. Organiserad brottslighet har kommit att bli ett hot mot vår allmänna välfärd, där oerhörda våldsbrott, handel med narkotika, vapen och människor, tillsammans med stölder och bedrägerier utmanar det samhälle vi värnar. Ett samhälle som är byggt på tillit och trygghet. Jag ser en lika oacceptabel situation när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck samt mäns våld mot kvinnor och våld mot barn. Det behövs ett ökat fokus på dem som utsätts för brott.

För att lösa denna uppgift krävs det att samhället kraftsamlar. Det finns behov av utökade befogenheter och brottsförebyggande arbete inom skolor och socialtjänst i våra kommuner. Det krävs att poliserna blir fler och får fler verktyg att både förebygga och utreda brott och att de rättsvårdande myndigheterna får rätt styrning och uppdrag. Det krävs även en förstärkning av hela rättsväsendet från polisen, åklagare och domstolarna till kriminalvården och tullen.

Centerpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 4 innebär följande.

Centerpartiet är positivt inställda till regeringens förstärkning av rättsväsendet, men menar att resursökningarna hittills inte har gett de resultat som de borde. Därför föreslår Centerpartiet att medel omfördelas inom Polismyndigheten så att grunduppdraget, inklusive hanteringen av våldet mot kvinnor och barn, mängdbrotten och en närvarande polis i hela landet, kan genomföras. För detta avsätter Centerpartiet 500 miljoner kronor och effektiviserar samtidigt Polismyndigheten med samma belopp. Centerpartiet föreslår också en dubbling av anslagen som går till polisens avhopparverksamhet, vilket medför ett tillskott om 75 miljoner kronor. Avhopparverksamheten är en viktig och allt för lågt prioriterad del av arbetet mot gängen där det särskilt saknas ett nationellt arbete för ett avhopparprogram för barn och unga.

Cyberbrottslighet blir allt vanligare och påverkar flera myndigheter. Centerpartiet föreslår därför att Säkerhetspolisen, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Brottsförebyggande rådet tillförs 5 miljoner kronor vardera för att utveckla sitt arbete mot cyberbrottslighet.

Centerpartiet ser ett stort behov av ett mer sammanhållet stöd till våldsutsatta kvinnor. Svårigheter att hitta bostad och ta sig ur ekonomiskt beroende medför problem för många kvinnor som vill lämna en destruktiv och våldsam relation. Centerpartiet tillför därför 100 miljoner kronor till anslaget Bidrag till brottsförebyggande arbete. En lämningspeng ingår i detta. Vidare tillförs ytterligare 250 miljoner kronor för att få fler vuxna på gator och torg, särskilt i utsatta områden.

Centerpartiet föreslår slutligen en satsning för att halvera tillståndsprocesserna i viktiga miljö- och energifrågor, varför Sveriges domstolar får ett tillskott på 5 miljoner kronor för detta ändamål.

4. Statens budget inom utgiftsområde 4 (MP)

Ulrika Westerlund (MP) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 27 november 2024 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 4 inte får överstiga 86 791 679 000 kronor 2025 (bet. 2024/25:FiU1, rskr. 2024/25:49). Eftersom Miljöpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Miljöpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger

i stället fram ett särskilt yttrande om Miljöpartiets politik inom utgiftsområde 4. Förslaget till statens budget för 2025 inom utgiftsområde 4 läggs fram i kommittémotion 2024/25:3060.

Miljöpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2024/25:3220. Motionen behandlas i betänkande 2024/25:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 4 i det betänkandet.

Alla ska kunna känna sig trygga och säkra i Sverige. För det krävs en stark välfärd, förstärkt rättskedja och ett omfattande förebyggande arbete. Tryggheten ska öka, brottsbekämpningen skärpas och kriminella ställas till svars för sina brott. För detta krävs att den pågående utbyggnaden av rättsväsendet fortsätter. Vi behöver utbilda och anställa fler poliser och förbättra de brottsbekämpande myndigheternas möjlighet att upptäcka, utreda och lagföra brott. Samtidigt ska hela samhället involveras i det brottsförebyggande arbetet, där det krävs långsiktiga insatser för att bekämpa fattigdom, arbetslöshet, segregation och socialt utanförskap. Miljöpartiet satsar särskilt på att stoppa nyrekryteringen genom riktade insatser till barn och föräldrar. Stödet till brottsoffer och anhöriga behöver också stärkas och barn bör ges rätt till eget biträde i mål om vårdnad, boende och umgänge.

Miljöpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 4 innebär följande.

Polisens kompetens bör användas på ett mer förnuftigt sätt än i dag. Uppgifter som kan utföras av civila handläggare ska inte belasta polisutbildad personal. Miljöpartiet vill att 500 miljoner kronor av de ökade anslagen till polisens tillväxt ska gå till att anställa fler lokalområdespoliser och administrativ personal.

Miljöpartiet vill också se en lex Maria-funktion inom polisen som ska belasta befintliga anslag. Genom en sådan funktion kan missförhållanden inom myndigheten uppmärksammas och åtgärdas, samtidigt som det långsiktiga lärandet förbättras.

Vidare bör Polismyndigheten kunna granskas externt på ett bättre och mer regelbundet sätt än vad som är fallet i dag. En polisinspektion skulle kunna utvärdera såväl enskilda ärenden och händelser som myndighetens arbete på strukturell nivå, för att se över hanteringen av skjutningar i gängmiljö, butiksstölder, sexualbrott eller profilering. Miljöpartiet vill därför inrätta en ny polisinspektion, som i ett inledande skede ska bedriva tillsyn över ett begränsat antal ärenden, för att sedan utvärderas. För detta ändamål avsätter Miljöpartiet 48 miljoner kronor till en ny anslagspost.

Under de senaste åren har både andelen avhoppare och andelen kommuner som söker statliga medel för stöd till avhoppare ökat kraftigt. Trots detta har anslaget till avhopparverksamheten inte utökats sedan 2022. Vi vill se kraftigt utökade insatser för att fler ska våga och kunna lämna det kriminella livet. Det borde ses som en självklar del i det brottsförebyggande arbetet. Till anslaget Polismyndigheten tillför Miljöpartiet 75 miljoner kronor årligen till bidrag till avhopparorganisationer.

En satsning bör göras på Ekobrottsmyndigheten för att stärka arbetet mot företag som drivs av personer inom den organiserade brottsligheten. Det myndighetsgemensamma arbetet mot organiserad brottslighet, där tolv svenska myndigheter samverkar sedan 2009, har visat på goda resultat. Miljöpartiet vill fortsätta stärka myndigheternas möjlighet att komma åt pengarna och öka anslaget till Ekobrottsmyndigheten med 18 miljoner kronor.

Det är även angeläget att stärka brottsoffers ställning, vilket Miljöpartiet vill göra genom att se över systemet för ersättning och stöd till brottsoffer. Staten bör ta ett större ansvar för att driva in skadestånd och brottsskadeersättning, så att brottsoffret kan fokusera på sin rehabilitering. För detta ändamål föreslår Miljöpartiet en förstärkning med 138 miljoner kronor till anslaget Ersättning för skador på grund av brott.

I flera uppmärksammade fall, inklusive det mycket tragiska Tintinfallet, har behovet av mer kunskap om barns rättigheter och riskbedömningar i mål om vårdnad och umgänge blivit tydligt. Det är uppenbart att mer behöver göras för att säkerställa att barns röster hörs i rättsprocesser och för att domstolarna ska få mer kunskap om våld mot kvinnor och barns rättigheter. Även om det vidtagits åtgärder för att bättre tillvarata barns rätt i domstolsprocesser menar Miljöpartiet att mer behöver göras. Rätten till ett eget juridiskt biträde för barn måste utökas till alla mål som rör vårdnad, boende och umgänge. För detta ändamål avsätter Miljöpartiet 338 miljoner kronor till anslaget 1:11 Rättsliga biträden m.m.

Det brottsförebyggande arbetet måste stärkas betydligt. Vi måste bl.a. agera mycket tidigare än i dag för att fånga upp barn och unga som befinner sig i riskzonen för att dras in i kriminalitet. Det finns framgångsrika insatser såväl i Sverige som utomlands som vi behöver sprida och utveckla. I Danmark används modellen ”De aktive drenge” för att fånga upp unga som riskerar att hamna i gängkriminalitet. De unga pojkar som ingår i modellen punktmarkeras under en längre tid av socialarbetare, lärare och kontaktpersoner, för att sedan få uppföljande stöd och vägledning under flera år, och det har visat sig vara en mycket framgångsrik metod. Även i Sverige finns flera framgångsrika initiativ som vi kan bygga vidare på. Sedan 2023 pågår det myndighetsgemensamma uppdraget barn och unga i organiserad brottslighet (Bob) som handlar om att skapa lokala samverkansråd mellan polis, socialtjänst, skola, kriminalvård samt hälso- och sjukvård. Det är viktigt att insatser som denna inte stannar vid tillfälliga projekt, utan ges tillräckliga och långsiktiga resurser. Miljöpartiet gör därför en storsatsning om 1 miljard kronor för att nå resultat i det brottsförebyggande arbetet och få bukt med nyrekryteringen av barn och unga. Det kan handla om insatser i skolan, socialtjänsten, på särskilda ungdomshem och andra offentliga institutioner. Detta ska tillföras anslaget 1:14 Bidrag till brottsförebyggande arbete. I satsningen ingår även ett arbete för att identifiera, motivera och stödja individer som vill lämna kriminaliteten.

I dag finns det verksamheter inom vissa kommuner som riktar sig till anhöriga till personer som begår brott eller är i riskzonen för att hamna i gängkriminalitet. Men det finns ingen nationell stödlinje som riktar sig särskilt

till denna målgrupp. Miljöpartiet vill införa en sådan stödlinje som ska erbjuda ett likvärdigt stöd över hela landet. Stödlinjen bör ha personal som kan flera språk och möjligheter att ge psykologiskt och praktiskt stöd av olika slag. För detta ändamål tillskjuter Miljöpartiet 10 miljoner kronor till en ny anslagspost om stöd till anhöriga till gängkriminella.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2024/25:1 Budgetpropositionen för 2025 utgiftsområde 4:

1. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2025 inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet enligt tabell 1.1.
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2024/25

2024/25:1904 av Gudrun Nordborg m.fl. (V):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Center mot våldsbejakande extremism i uppdrag att ta fram ett program för avhopparverksamhet för personer som vill lämna våldsbejakande extremistmiljöer utan att ha koppling till kriminalitet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1929 av Gudrun Nordborg m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram riktlinjer för att inrätta trygghetszoner i politiskt eftersatta områden och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1940 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2024/25:2161 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet enligt förslaget i tabellen i motionen.

2024/25:3060 av Rasmus Ling m.fl. (MP):

Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet enligt förslaget i tabell A i motionen.

2024/25:3111 av Teresa Carvalho m.fl. (S):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet enligt förslaget i tabellen i motionen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och införa en svensk Rico-lagstiftning och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en statlig task force och tillkännager detta för regeringen.
111. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Centrum mot våldsbejakande extremism och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2025 inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen				
		S	V	C	MP	
1:1 Polismyndigheten	45 211 735	±0	-10 000	75 000	75 000	
1:2 Säkerhetspolisen	2 757 388	±0	±0	5 000	±0	
1:3 Åklagarmyndigheten	2 788 478	±0	10 000	5 000	±0	
1:4 Ekobrottsmyndigheten	1 139 882	±0	30 000	5 000	18 000	
1:5 Sveriges Domstolar	8 178 880	±0	10 000	5 000	±0	
1:6 Kriminalvården	20 432 298	±0	-10 000	±0	±0	
1:7 Brottsförebyggande rådet	308 695	40 000	30 000	5 000	±0	
1:8 Rättsmedicinalverket	664 682	±0	±0	±0	±0	
1:9 Brottsoffermyndigheten	62 700	±0	±0	±0	±0	
1:10 Ersättning för skador på grund av brott	221 953	±0	±0	±0	138 000	
1:11 Rättsliga biträden m.m.	4 305 857	±0	35 000	±0	338 000	
1:12 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	90 987	±0	±0	±0	±0	
1:13 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	19 174	±0	±0	±0	±0	
1:14 Bidrag till brottsförebyggande arbete	138 157	±0	±0	350 000	1 000 000	
1:15 Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten	42 660	±0	±0	±0	±0	
1:16 Domarnämnden	12 153	±0	±0	±0	±0	
1:17 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet, gränsförvaltning och visering	416 000	±0	±0	±0	±0	
Förslag till anslag utöver regeringens förslag						
99:1 Akuta åtgärder vid gängkriminalitet	±0	100 000	±0	±0	±0	
99:2 Utreda RICO	±0	5 000	±0	±0	±0	
99:3 Polisinspektion	±0	±0	±0	±0	48 000	
99:4 Stödlinje för anhöriga till gängkriminella	±0	±0	±0	±0	10 000	
Summa anslag inom utgiftsområdet	86 791 679	145 000	95 000	450 000	1 627 000	

BILAGA 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndigande för 2025 inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod
1:17 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet, gränsförvaltning och visering	530 000	2026–2029
Summa beställningsbemyndiganden inom utgiftsområdet	530 000	